

שומר ציון הנאמן

ס כ ח ב

שו

להרים קרן דהתורה והתעודה ולהסיר מבשול מדרך האמונה

וסחלקוהיו ארבע

חקירות, חרושים וביאורים, שאלות ותשובות, משלים ומליצות

הוסד מחברה רבנים ואנשי מדע עומדים בפרץ ושומרים משמרת הקדש

על יד הרב אב"ד דקלחכנו יע"א פה"ר יעקב עטאלינגער נ"ר, ופטני העיר שמואל גלאזל כ"ה יוסף ענאך ז"ל המנצח לאור

[קנר]

אל ט א נ א, יום ו' כז אייר תרי"ג לפ"ק

[151]

חקירות

בענין שיעור אכילה בכזית.

מהר"ם יצחק פראג ר"י מירושלים ע"ה תינ"ג.

הרא"ם ז"ל בהנחתו לסמ"ג בה"ח ח"מ כ' בדעת הר"ם והסמ"ג דסתם אכילה בכל החורה בכל שנה משמע ואח"כ הגב"ה לשיעור כזית לענין עונש ונלקות וברח אכל חיסור קרא כדקא קאי ולכאורה יש להני' ראי' לדבריו מהא דפסק הרמב"ם בפ"ט מה"ל מלכים דלא נאמרו שיעורי' לזני נח ונשא כליו לא האלו נאין הו"י דינא דנא ועם דברי הרא"ם הג"ל דברי דניט דרורים דדוקא בישראל אפקי' הלכה מחשבות להקל משא"כ בנן נח, עם זה מתוך מה שהקשה הרב מהר"ל לזי גלוגא האנא' בתשו' אמו' רמב"ם ז"ל וזק"ל סי' ע"ז לדעת הרמב"ם דאין שיעורי' לז"ל מהא דמס' מיר דף ס"ב דמועט מופלא הסמך לאיש נגוי, ד"ל דלא אור הרמב"ם אלא דנדר אכילה דסתם כל שנה ונחת' הלכה להקל על ישראל, משא"כ בנדר ד"ל גם לז"ל נאמרו.

איברא דברי הרא"ם ז"ל תמוה' טונא וכמו שהקשה הרב מל"מ בה"ח ח"מ ובה"ל שנועות וגם אחי צעני' דקדקתי מהא דאיתא במס' זבחים דף כ"ט ע"ב המחשבה לאכול חצי זית האנא' כשר וכן פסק הרמב"ם בפ"ד מה"ל פסח"ק ולדברי הרא"ם מכל' דנפחות מכות ליתא פינול דהא ופי' השמועה למדו דקרא דהאכל יאכל בנחשנ הכתוב מדבר ונכ' אכילת אדם ואכילת מחנה ואם סתם אכילה שנחורה הו' כ"ש מכל' להבשיר נפחות מוזה, ואין לומר דגם אם אין מוקד לסגרת הרא"ם ק' לדעת ר"ד ס"ל ח"ש אסור וזה"ל אמת הקרנן כשר ד"ל דהמחשבה חיסור עניד אכל הקרנן כשר או י"ל כסגרת הח"ן נס' פ"ו דלא אחר ר"י אלא נמידי דאכילה (ונת"ל הארכתי טונא דנדרין ונדרין הנוגים במל"מ הל' שנה ואכ"מ) משא"כ לדעת הרא"ם — ועוד הוסיף' במס' מעילה דף י"ז ע"ג מנא"ל דסתם אכילה נכזית ואין לומר דר"ס ס"ל כר"ל דהא שם הקשה מוקלס' ר"י והא' הו'

לשיטת' דס"ל דאכיל' נכ"ש גם על הרמב"ם י"ל להקשו' מחוססת' דמס' ע"ז פ"ט נטל ליעור שאין בו כזית ואכלה רבי פטר ודאנר"ש מחייב ולאקמו' בחולין דף ק"ב לדעת רב כגון שאכל משה נצר ונדר ועלם משלימו לכזית ואי דנברי הר"ט ז"ל לוקמי' צב"ג (וקן משמע קצת מדממכ' שם לשאר מנח"כ"ג) דחייב נכ"ש ואפשר לדחוק ולומר דהאי צב"ג א"ל לאוקמו' צב"ג מדקמתי נסיפא חנקת' ואכל' והאי בישראל נאמר, אמנם מסוגי' דסנהדרין דף ג"ט מובנה דאכיל' שיעור לז"ל מודממתי שם ה"ס שאי' החם דלאו בני מחילה כינהו משמע הא דחייב צב"ג נאמרו' היינו דוקא משום דלאו בני מחילה כינהו הא לא"ה אידי ואידי חד שיעורא חית להו"ל: ע"מ לדינא פשיטא דאין פוסקי' דרמב"ם דאפילו כ"ש אסור להם — וכן הסכים דניט אמת' נצ' למסכת תלין ככ"י.

ואנה בשמירתי האמת סי' קמ"ה קם הרב מהר"ם פפעינר"ם ר"י והחשור על מה שהמלחני דנברי אמו' רמב"ם ז"ל זק"ל וז' דנברי הפלתי מסייעי' לדבריו, לאחר מחילה כדאי לא עיין היטב דנברי שא"י נ' נס' קל' שדא ערגא דנברי מד'ן א"ל מהאי קרא דטמאים על זה השנתי שבר כ' ק אמו' א"ל מדנפשי' ואח"כ ראיה זאת הסג' נפלותי ואי הייתי מוסיף כדעס בר נ' רב לדעת הרמב"ם דס"ל דכ"ל חייב נכ"ש עדין מזהה החקירה מוקד לטות, ומה שהשיג דהיינו דוקא אם אכל משא"כ בשתי' שתי תשו' דנדר חדא דנדר האמתי דנדר הגדול נס' מלוא דרועים נאות נ' דס"ל נפשיטות דלדעת הרמב"ם טעם כעיקר אסור לז"ל וגם אמו' רמב"ם ז"ל וזק"ל נחשו' סי' לז הבי' עונדא שה' נק"פ פ'שפירא ארגולת לתוך קלחת אמתא רותחת על האש והורה בגאון פ"ד דהור' אסאידה התמאה אפי' למורה לגיס מטעם פליטת אמתא, ועוד' חוס' מס' ע"ז ע"ג ד"ה ואידך וס' א"כ ה"ל מחייב נכ"ש לר"ש וז' יע"ש משא"כ לדעת רמב"ם דס"ל דגם צב"ג נדר כזית אף אם שנה רביעית אט' חייב ועוד דנברי הפלתי לפענ"ד תמוה' הם ודלי' מהא דאיתא במסכת שנועות

דף

מעילה ליכא אלא א"כ נהנה ב' פרוטה כמנאחר צרמנ"ס (ריש ה' מעילה) ובכמה דוכתי וא"כ נגנב לחוד בלא שנהנה א"כ מעל א"כ בזה י"ל דהראב"ד לשיטתו א"ל דס"ל דאם מוילא ונרשות הקדש לרשות חולין מיד מעל אפילו לא נהנה כנראה מזה שכתב ה' מעילה (פ' ו' ה' ח') ע"ש וכן משמע מחוספ' קדושין (דף נו"ג) ד"ה שלא ע"ש זה כוונת השגת הראב"ד על הרמב"ם שכתב סחם שגנב נכסי הקדש אינו נושטל אלא קרן ולא חילק אם הגנב ידע שכתבי הקדש הם או לא ידע ולכן השיג שאם לא ידע א"כ שגנב במזיד הרי לענין הקדש נשוגג הוילא הקדש לרשות שלו שהוא רשות חולין ולפיכך לשלם קרן חומש ואם הגנב הרמב"ם י"ל דלשיטתו א"ל דמונה שכתב בה' מעילה (שם) נראה דעמו דנלאוהכאה לא מועל במוילא הקדש לרשות חולין ע"ש ולכן נגנב לבד ליכא מעילה.

שאלות ותשובות.

בענין הליכה בשבת בעגלה שנוסע בכח עשין.

סאגל רב פ"ה משה סיפר וז"ל פ"ד דק"ק פרעםבורג י"ב פ', סוף סה"ס שם עין דיוש"ש ר"י מירושלים פ"ה"ק מ"כ.

באחילהצחיק פה מהשמועתי וואדנ"מ הגאון מאוה"ג מוה' משה סופר ז"ל שה' א"ד ק"ק פרעםבורג בסוג' דאין מפליגין בספינה, וסוף דבריו ח"ל הוילא מדברינו אלו לדינא בענין דאמשפ"וואנגען הם העגלות ההולכין על ידי עגן הנה לית בהו ממש משמש נבעלי חיים ולא משום נכרי העושה מלאכה כחצנרת הגתלים דהא איכא רוב נכרים וליכא אלא משום תחומין וא"כ פ' שהוא למעלה מיד מ"מ הרי העגלה רוחב ארבעה ולהר"ף ולהר"ה ולהרמב"ן דליכא בספינה משום א' תחומין נזוים רק מפני טעמים שכתבו הם כג"ל וא"כ מה שהעולם נהג להפליג בספיטת אין רא' להתיר ליסע על העגלות חק לתחום, ונ"ל דהוה ספק ספיקא להחמיר ואין להתיר כמו שגמאר, לא מביעא סמוך לשבת דאסור כמ"כ הרשב"א הג"ל דמוקמי' אחזקת תחום ביתו אלא אפי' רחוק משבת וזוים השבת א"ל לא לירד משם כידוע מ"מ הרי להראנן דמפרש שברקע זייס עבורים שנוי' דחיקא הוא ולא סובינין עלה ויש תחומין למעלה מיד אפי' נזוים ממש"כ בינשה ועוד הרי רחב"ד ולהראנן הוכחו אפי' קרקע הוותכרנד אית צ' משום תחומין ואסור משני גדרים דיש תחומין למעלה מיד ואפי' אין תחומין נרחב דל"ה יש תחומין, ואח"ל כר"מ דמפרש רקק שאינו גבוהה עשרה ולירד' יש לוואר עמוד הוותכרנד לא הוה ארעא סמיכא ואם לא שנוי' דחיקא והאיבע' לא איפשיטא וי'.

לכריל חיה ולהחזרה. וזו אחי נא דני לא נמצא טעם התשובה לכל מי אשר חק לבד בהם לרין קי"א או קיבוץ וינלו דבריו כסיום לתת סיגור, דאם באל סה"ס שם שיהא דבריהם ע"ש טעם אל האמת ויהיו דברים קלרים כאלו יפות נפגת בה מצע הכשר ויהיו נכונים ככתב נא היעב, כי זאת זה לא ידע השדים להפסיד: י"ע.

כ"ב ע"ג דשמי' בכלל אפילה סגר' ה' וכבר הקדמו' חולין דף ק"כ ד"ה לרבות השומה מהאי סוג' וחלקו בין מילי דשמי' לדבר אפילה והא חלב מילי דשמי' ה' ופשיטא דנ"כ נאסר' והא"ס שם נבכרומה מזה ק' פריך, ויעו' במליצא דף פ"ז ע"ב חוס' ד"ה שבעך ולא אפילה גסה ונש"מ שסוג' מים חיים לפר"ח ז"ל נחשו' על מי שמרץ לימונים וסאר פירות אחר ברבה יבדך, אכל דברי מר' זאק"ל אין צריכ' לכל זה כי הם מיוסדים על אדני פו וכבר כ' שם שדברי הפלמי אינן נאמרי' אלא אם נומע' וכו' ומה שהשיג הרב ג'י מסי' ר"ו גבי מוסק כנר הראתי בנכח' הג"ל לעיין בס' חק יעקב סי' תש"ז וכן הדין מר' הגאון ז"ל נחש' סי' ע' יע"ש ובדברי הרמב"ם פ"א מה"ל כלי המקדש בענין המזר ובתשו' גינת מורדים מה שנתחבטו תרי גברי דברני המזכר והגאון מהר"ם בן חביי ז"ל בענין המומי' והמוסק ובתשו' טו"ו מה"ס סי' ג', ומה שהקשה שם מחולעת שם אישהמיט' שגבר נתקשה בזה רבינו נחיי' עה"ת פ' תרומה יע"ש ובענין חומ' מלת' הארמתי טונא ואכ"מ.

חדושים וביאורים.

קושיות בענינים שונים.

סאגל רב פ"ה יצחק פראג ר"י מירושלים פ"ה"ק מ"כ.

ג. נחוספ' מנחות דף ס"ג ע"ב ד"ה מפשיט את הפסח כתבו ולא דוקא נקט הכא פסח דנכל קרנן לצור של שנת הוי מצי' לאשמעינן וכו' עכ"ל ותימא הא ק"ל הו מקריבים אוחס בשבת אפילו האגרים והפדרים כמו דמשמע מחוספ' יומא דף מ"ו ד"ה אכל לא חסלה ובסאר מקומות וז"ע.

ד. נמשנה למלך ה' איסורי ביאה פ' י"ה ט"ו ד"ה וא"ת ל' צמ"ש במלחמת מדין החיו נכס ופנחס כהני' דהא דקאמר החיו נכס היינו אחר שגדילו וכו' ומיהו איך זה הכרח דהא מצינוגר קטן דבר חורהוכנן מעשרה שנהגירה על"ל ותימא דהא צפי' כחוב שהרגו כל אשה יודעת איש וז"ע:

תשובות על קושיות בענינים שונים.

סאגל רב פ"ה יעקב עמסלינגער ר"י פ"ד דק"ק אלטאנא י"א.

א. בענין קושיא א' (בנוכתב ק"ג) אעיר שמלכד מה שהקשה הרב כ"י על הראב"ד עוד הוקשה לי איך כתב דגנב נכסי הקדש מאלם קרן וחומש ואשם להקדש שהרי מעל עכ"ל הרי

(*) להדיק דאן רבים הפקדים שמי' להדיק אל קיבוץיהם, וז"ל (למטה ר"י מה אגרי"ד, וליכא בלא ככלית יפסק לו דאן כי אפשיי טריות דת, לן דסמי' הסדית בליתיה א' - ה' וכו' וכן יטילו הסדיות בליתיה טריות וזו ע"ז סוף לון ויחלל כל ענה נכסי למשכ כי לא תבנה לו קדש מלכבד ע"ה, דאם חל לאינו לבד הדין והקדרי לון עין יפסק דאם ויהי' לון, כי בלא דאם נפגת נידעט סתבד דא

ואי אכן תחמוצין למעלה מידר אפי' יושב למעלה מעשרה כרוחב
דלת מ' והוא כחחומין למעלה מידר וספיקא הוה מ' דלמא הלכה
דבר' ו' והרמז' ד' ז' מיל דאורי' וספיקא לחומרא וכוונא
הוה ליה ספק ספיקא להחמיר ולא מלאה להחיר לישראל לישב
על העגלה הג' בחול אס יודע שיש גם בשבת ע"כ וספחחמיו
דוכחות.

השובה בדבר ביה הכנסת.

סאנ ס"ה אברהם ווירא ר' אבד וק"ז מינסאער י"ט.

(ב"ק.)

וכסה שנהגו העלמים אינם פלסדים לקוח בחורה בלא נתינה,
נאסר קראח החורה ננה"כ נתינה איט כי אס פנהגא בעלשא דע דרבי
גרסינ נגדריס ד' ל' פלי דכתיב דקראו בשמ תורת אקים פשרה ואס של
ימינו נסקרא ויקראי בחורה אז פקר' פשרה אז חרנו' ואס של אלו הפסוקים
ויכין נסקרא אז פסיק טעמים ע"י הנגן פנינים לנגד הפקרא למעלה או
למטה ואפרינן פאק טעמים דאורייתא והיל' כזקים וכפסכשים ודאס אלו
נשטמן אס הטעם אין להס לא טעם ולא ריח כי אינס קודאים אלא פכריין
אס החורה בלא פכריין חטני עליה ואני פיס באוקים ונרמנות וגרסינן
בבבלי פנילה כל הקורא בלא נעישא טעמי פקראות ואס בלא אסרה עלז
הבחור אופר להס חקים לא טינים ופסנת אפי אס אידט בני ישראל נפדינ
הקללכד וזרפא אס לא שט כלום לא נעניני ניה הבגשת ולא נחך חורה.
והנה ידוע לכל אס ישראל כי פסה קנל חורה פסיי ופסרה ליהושע
וכל פה שכתב ונחמס בש"ס קיש וקנל עליהס כל ישראל והעונר על פה
שפארש בש"ס לאיסור ענר על לאו דלא חבור כדאימא בנרות דף י"ט ע"ג
ובבבלי ד' ק"ג ע"א ונ"י ידוע כי לא א בלבד כי אסר לשא ולימן בשביל ולקט
בספק לחס ופריח או אס דגר אף א אסר לטלטל פשוט בשבת כדאפרינן
בבבלי ד' פ"ד פטא שיחיה לפשוט אסר לטלטל והכי א חל נהדיא פסנה
שלושה בשבת ד' קפדנ פשוט שעל הכר פנער אס הכר וקן טפלות וערה כמעט
פזט התינו נכסה פושנות ישראל באפרס כי איסור אז איט אלא פנהגא בעלשא
ולא שט ולא קראי כי פקרא פלא דגר הבחור נחסי' יג והאריס יאנים נה
ופעליס דג וכל פכר ופוכרים בשבת לבני יהודה וביחשלים וארינה אס חרי
יהודה ואפסרה להס פה הדגר האע היה אסר אסם עבים ופפאלים אס יוס
השבת ורע, עלי פשעה אז כי פזט החירו כל כך נפוט נפדינה א כי נערי בני
ישראל אינס ידעיס כלל כי יס נה נדנד איסור והאמת פפנבים אס הגערים
על פי דרכה למען כי נס חקינו לא יסורו פשט, והנה באפס איסור אז אינ
פנהג בעלשא כי הגניא קרא אוחו חיל שנה והנה אפי דגר נחל דגר הגניא
כי היוליס ואלפס פפאפס פוס שנת קודש נחנה ללפד חורה לפען אסר
יבילי והפושעים והסם לים פטיילים באוקים ונרמנות לקטת פירות ופנדים
ופאים נבתי פפאחאות לפען אסר יסכילו עד ובה יס לבאר הא חאפרינן בשבת
ד' ק"ט אסר קיסר לרי יאשע נן חכניא פפני פה חכניל של שנת ריח טדף א"ל
חכניל יס לו ואנת פשה אפס פטיילין לחובי וריח טדף ואל' חן לגו היסט א"ל
כל האפסר שנה טועיל לו ואפיו פפאר אס השבת איט פועיל לו, ונראה כי
נראות הקיסר כי ישראל כדים בשבת פשוטה שלפס אסר השס רלח נה אסר לו
חן לגו היסטו דהיינו הקיסר טח בכל פלחיו כי נס הס ישנתו כוס חנס פכל
פלאה וזהו לאטרים כי יאניחו כי לא יעשה שוס פלאה ופקר ופפכר כוס
חנס ופה עזו האפסו נבתי פפאחאות אכלו ופמו עד אסר שכו ורינו והבו

חשובה בנר שמל ולא טבל לענין שבת.

סאנ ס"ה א"ש לעמיל ו"ה א"ל פד' נד"ר נאלין י"ט וסאטט נדד
בירושלים י"ה"ק חנני.

לפדט רנינו בענדל דאחא לידן פפיק' ידאלס מר יוס ג' כ"ג לידח
אזר אפי שנת תריח הענר לפיק נישול איי אסר שנת תריח פפיק' ופפיק'
לס גיחות נפנינו נד"ל דקאל אשכנרים היו וקינל עליו פפליט נדד ובהח"ק
ובב"ק בלאחרי עקן לא הי' כתרפא פפליט ולא טבל עונה הגידו לי לאפס
פפריחו נפסח, איך האו טאר בשנית שנת. הגס שיא עונה נכלל דילה
אזכר. איט טיח לטי להנעיר אס נתינו. והנתי להס נדעתי לא פפנינו'
פפוחר לו לעשות פלאה בשבת. אלא אפי פפיד ופפאר על יוס ולילה לא
ישנתו ודינ לעשות פלאה בשבת. כי שנת טבל לשם גיחות, ובה עזי האפס
לפפפפטי והלכו אלל אר ורגידו לו בשני כן בש"ק לאר חכלס הפננה וכן
עשה כי כתב איה אומיות ויהי כוס הפפריח באר נפסע הדגר נע"ק מ"ו פה
לוחו עלי חפסי ספד וחפסי אשכנז' הי' על דגר השס הלג אסר לא נפסע
פפולס אפרי כנדר קנל עליו כל החלות נפסח פילה ובכר נישול ופפיד ופפנה
כלל יוס נטול לבאחריפא איה' פפוחר לו לחלל וסכ כ' איה' עלי חפסי ופפנה
לחלל ע"ק והנה אפריס כסה גרים גנישול פפריח מ"ו ולא נפסע כחח ופפין
לי לחס דגר אסר לא שפוט האפס ופפני להס אפרי פקיס הניח לי
לחנדר נו.

ואפניט פפפא דדי האפס פפריאוי הי' לפפפפן פה עס חפסי ונני
פיה"ק פה הי' פפס נעשה הפפשה אפס פפפח כי כנר הי' אר חכלס
הפפנה לעת ערב וכן כן יא ש"ק ונעני הי' הדגר פפס אפן באן איסור
כלל ופפכ"כ דלות נ"י דרוא אי' דאורייתא וקדנן ענדין ענדל כ' ובב"ס
שלכ"ד אפן באן איסור לא דאורייתא לא דרגנן כ"א פפיה נפילו עיק אפרי
פפפפח"ה אפפפח פכח סננא אפס נדעתי איט כן אפ"ע כנר אפ"ע נפרי
אפ"ע סנר כין דקייפיל כפפפס וכו' יוחנן ינחית דף פ"ו דאפ"ע נר עד
ישול ופפנל ופפס הפפס פיד פה"ל איסורי ביאה ופפפ"ע י"ד כי רפסח
וכין דקיי"ל כפנל סנהירין דף כ"ח ע"ג נ"י שנת פפד דכתיב יוס ולילה לא
וארנ נא אפי' בשני בשבת ובים הפפס ו"ל נ"י עזי פהל פלכיס דף ט'
אלל דפפפח ופפס פפשה פיה ניד ארס דאחרי' א הוז פפפח, הפע
הפפפס חקא פוס כ"ג כ"ד פפפח עליהס קאריי הקיפא. אלל נפפפח
כ"ד פפן ופפכ"ן אלל אפן פפפח אפיה בכלל שנת פפ"ד כ"ג יע"ש נכ"ס ופרי
כ"א אלל טנל אינו נר ועדין הא כ"ג כפאר יפואר א"ב נפלי נכפז פפפפ"ח
כ"א ולילה ל"י שפוטו עליו ופפד יוכל לפוטו א"ע פפפיה שפפיה נן פשה פיה'
גר ויהי' לו דין ישראל. לאר שפוטו האל לפע הפפס ו"ל סס נפלה יג
פפפכס פפרי לישראל ואפ"ד נכ"ג פפס אפיה נכ"ג נפיה חליל רחנא
ולא בפיטה (דלל כהננ"א יפואר נכ"ס) היעלה על הפע איה' פפרי לו
להקל על פפס לאכול פפפכס קודם הפפיה, כין דעדין כ"ג הא ולא נר,
וא"כ פה לי קולא א פפפכס, א קולא א להפריח לענר על פה שפוטו
יוס ולילה ל"י ואפ"ד ארננא לחפפכ"ח שפפס להקל לענר על פה שפוטו
להקל ראי'.

שומר ציון הנאמן

ס כ ח ב

להרים קרן רחוקה והתעוררה ולהסיר מכשול מדרך האמונה

ומחלקותיו ארבע

חקירות, חרושים וביאורים, שאלות ותשובות, משלים ומליצות

הוסד מחברת רבנים ואנשי מדע עומדים בפרץ ושומרים משמרת הקדש

על יד הרב אב"ד דקהלנו יע"א סהר"ר יעקב עטאלינגער נ"ל, ומפני העיר שמאל נלא"א כ"ה יוסף ענאך ז"ל הפולני לא"י

אל טא נא, יום ו' י"א סיון תרי"ג לפ"ק.

[155]

[קנה]

חרושים וביאורים.

מספר ישן כי פי על פסוק הר ציון ירכתי צפון.

נלא סה"ר מ"ה נחמן נתן קורניל י"י מירושלים פ"ה"ז ס"ב

לעתיד נבאן חידוש א' זה שכתב נס' כ"י על דברי האבן
עזרא פ' ויקרא שכ"ש הא"ע וכן וירכתו עד לזון כחונננ' נפ' הנו'
ח"ל פי' נחמור מ"ח בפסוק יפה נוף כחוננ' הר ציון ירכתי צפון
והוא פי' שס' כי הר ציון לצפון ירושלים וכן נדרך סגור ואין זה
אמות רק הר ציון הוא דרומי לירושלים וראיה לדברי מורשתילין
שרשו בזה המעורר הר ציון ירכתי צפון וכן נפסוק הוא והלא איננו
אלא נדרים וגו' וידע כי מדרש חילין ר' יוחנן חנר אוחו בארץ
ישראל ונעבור שהיא היה דרש ע"כ יס' לשמוך על דברים שאמות
היא ועור כי אני שכנתי בירושלים שנים רבות וראיתי שהיא
בדבר רבי יוחנן וזה חנרתי זה הניאור והא"ע לא נא
לירושלים כי אם אחר שחנר פי' המורה נס' פי' ס' חילין
והער שאמר נפ' ושלח נפ' וחרח לו' השמש שחנר פי' התורה
בלוקה שהוא בנולדות למונדידיה קרוב לרומי רבנא ונחחילה
פירשו נדרך הד' הזכיר שחנר פי' ס' חילין קודם שחנר פי'
התורה והוא ילא מספר שהיא נענע כד' ללכת נלא"ק ונכנס
בלוקה בלכתו קודם שגיע לירושלים ואז חנר פי' התורה והוא
בה לפירשו נדרך סגור וע"כ שג ואין לחמוה ע"ז כי רש"י טעה
כיון זאת הטיעום בקגורת רחל כי היא נחוך תחום א"י כנקודת
שהיא בתוך העגולה והוא אמר שהיא קגורה נחונה לארץ, והוא
נטיח אחר הדרש, והדרש הזה יש לו סוד וסודו ידוע, והפ' הנכון
נפ' ירכתי צפון היא שחנר ואל' נמלת ירכתי כמו שפירש הוא
נזחית הפרשה בפסוק ואלה הפדר ונפ' אוחחפון עולה וכליל שפי'
ועילה וכליל וכן נפ' לך נפ' פרא אדם ופ' שמש ירח, ודע כי
נפשיה של ירושלים היא הערבה שהיא ארץ המישור וזה בנו מלכי
ישראל מנגדלים רבים לחזק העיר חזו המילוא וגראין נפאת צפון
נב' וזוהא הא' מורחית נפושית, והב' נפושית נענעית ע"כ אמר

קושיות בענינים שונים.

ס"ב מ"ה מתחיל סוגך הכהן י"י נב"ד יצחק פיננע י"א.

ה ראיתי בספר ערוך לנרבימות ד' פ"ה שם בא' דואר ימיה
שאזה דייקא ומנסבה, מתוך קושית הנהרש"א על סהירת
החוספת דלקמן באמת דייקא כיון שאומרת ברי לי שמת עכ"ד
וק"ל דליאורס כוננת המהרש"א ז"ל לפי דברי ההוספ' לקמן
דף נ"ג ע"ב נד"ה עד אחד ס' כתבו בהירושלם הראשון דהא דייקא
מפני שאין יודעת אם יבטל או יחלק וחיטא שחא יחלק והנשא
לשוק ואיכא חומר, א"כ ממילא לא שייך בתם כלל כנרת דייקא
דהא קודם שחננמה לא דייקא כיון שאז עדיין לא באו עדים
האחרוני' הוכחשים עד לאחר היבוס א"כ אף אם יחלק ונחש
לשוק ליכא חומר לבסוף דננשאח בשני עדים מותרת לחזור לבעלה,
ולא שייכא כאן דייקא, דקודם היבוס ממילא לא דייקא ולאחר
שנאו שני עדים כיון שהנר נחנניה פשיטא דלא דייקא דלכ"ע
יבמה מן הנישואין מותרת לחזור לבעלה, ועל כדרך צריך לוור
דמהני צרי' נלא צריך דייקא והוה סהירה לדברי חוס' כאן וק"ל.
ן עוד ראיתי בספר ערוך לנר ריש פרק י"א נד"ה שס'
וחיפוק ל' משום יבמה לשוק מביא לדחות דברי הריטב"א ז"ל
דקש' הש"ס אורח לשמואל ולרירי' שפיר פריך דמספקא ל' אי
ללאו הוא דאחי אי ללא תפוס קידושין וב' דא"כ ל"ל ולא יגלה
חיפוק ל' משום יבמה לשוק עכ"ד ואני נעניי לא אובל להנין דבריו
דאפי' לשמואל ג"כ לא פריך מירי כיון דס"ל דקידושין חופסי'
ניבמה לשוק א"כ נאמרת יבם של אחי דלא חפסה ב' קידושין
דהא

היה אשת אחי אביו חו איש לוקה עלי' משום יבמה לשוק ושפיר
אלטרך קרא ולא יגלה כנף אביו דחייב מלקוח ומוציא פריך ול'ע:

ס'אמר מ"ה יואל רעשביצער ר"י ס"ד קראקא י"א.

ז (כחונות ל"ד) אמר רבנא היה גרי גטב לו וטבחא בשבת
חייב שכר נתייב בגיבה קודם שיבא לידי איכור שבת גטב וטבח
בשבת פטור שאל אין גיבה אין טביחה ואין מכירה ופירש' פטור
דק"ל לא מה ויטעם וכיון דאקדן לא מחייב קנס נמי לא משלם
דחלומי ד' וה' אמר רחמנא ולא ג' וד' ע"ש וקשה לי דלמה לי'
לרש' לומר דמטיב ד' וה' אמר רחמנא ולא ג' וד' קאיתין עלה
וקרי בש"ס (סנהדרין ע"ג א') אמר רב הניא במוחרת ונטל כלים
וינא פטור מ"ט בדמים קנניה ואמר רבא מוסתברא ונלחא דרב
בשטיב דליחנא אכל נטל לא והאקיס אמר רב אפילו בנטל וכו'
ופירש' שם מוסתברא מלחא דרב דפטור בשטיב בין עבדו ובין
לאחר זמן דליחנא וחלומין מדידי' לא מצי לחייב במקום מיתה
ע"ש וק' כחנא שם גס החוס' ד' מסתברא וכו' והגה לבארה
דבריהם תמוהים למאוד דהאך שייך למיפטר' בשוגר לאחר זמן
הא בהאי שעתא ליכא חיוב מיתה ועשה גזילה חדשה ומחייב
מטיב יחיק וק' מובאר להדי' בש"ס (ב"ק ס"ה א') אמר רבנא
האי מאן דגזל חנינא דחמרי' מחבר' מעיקר' שוי' זחא ולבסוף
שוי' ד' חנני' או שתי' משלם ד' וע"ש ברש"י דבהאי שעתא דחנני'
או שתי' הוא קא גזל לי' וכבר עמד ע"ז הרב בעל המאור בסוגי'
דמחחרת והעלה שם מפני זה דאף רבא גופא מודה דנגטל קנה
מן התורה רק דרנן חייב' להחזיר בתיא צעיתי' אכל בליחא
בעיני' אף אם שוגר לאחר זמן פטור דחוקמא אדאורייתא ע"ש
והא משכח ליהוי לשיטת רש"י שזכרנו, וא"כ לא היה צריך רש"י
לפרש טעם הפטור מזה ד' וה' אמר רחמנא ולא ג' וד' חיפוק
לי' דפטור מד' וה' דכיון דנגנה בשבת קס לי' בחיוב מיתה וקנה
הבהמה לגמרי מן התורה וכי קטנא ומכר של הא טונא שלו
הוא מוכר, ולכך פטור מד' וה' והא ברור, ואין לומר כיון
דמדרבנן לא קנה בתיא צעיתי' שפיר דמריה קטנא וחייב ד' וה'
זה איש דעיקר חיוב ד' וה' חלי אס מן התורה הוי של בעלים,
כמדיאר מודברי התוס' (כחונות ל"ד א') ד' הכר לה בר"ש וכו'
ועוד אומר ריב"ז דמשום דיטא דגרנו לא מחייב אלא מדרבנן
ול'ע.

השובות על קושיות בענינים שונים.

ס'אמר מ"ה יעקב עשלינגער ר"י י"ד י"ד אלשאנא י"א.

ב על קושיא ג' (במכתב ק"ג) אשיב שודאי ה"ז כיון
למה שאמר אביו' בנכירות (דף ל"ה) טמא טהרות ומח לא
קנסו בנו אחריו ונמיה שכתב דאפילו במידי דלאו קנסא

אלא דין תורה רנה לומר דודאי היכי שהחלומין חל על האב
מכא קנסא על שעבר עבירה כגון שהטיל מום בנכור לא שייך
לקנסו בנו אחריו אלא אפילו היכי שיש לחשוב שהחלומין הם
מכא דין תורה כגון שטמא טהרות של חנינו שהרי למ"ד החק
שאינו ניכר שמי' החק כמו דס"ל חזקי' נגטין (דף ל"ג) חייב
הוטמא בעשה במידי מדין מדין וואו ודאי גס בנו אחריו חייב
לשלם (דאפילו לס"ד דגמרא דיהא המטמא פטור כדי שודיע
מכ"מ כיון דמתוך השחא לאזוקי קומוון וכו' ודאי גס בנו חייב
דנגנו לא שייך כדי שודיע שהרי הוא אפשר לא ידע מעשיו של
אביו) מכ"מ כיון דקיימא לן כר' יוחנן דחק שאינו ניכר לא שמי'
החק אין בנו חייב אחריו.

ג קושיא ג' (במכתב ק"ד) לעג"ד יש לחרץ שמה שכתבו
החוספ' דלאו דוקא נקט פסח דכל קרנן לבנור של שבת הוי נוני
לאשמעינן כוונתם כלל ק"ל של שבת שהוא דונוי' דפסח
דנאכל ודאי יש שיערי ר"ח ושיערי רגלים וכנשי עזרת שהם
קרננות לבנור שנקרנן בשבת ונאכלים לכהנים אחר שהקטירו
מהם האומרים וזהם הוי נוני לאשמעינן פלוגתא דר' גריב"ב
וחכמים אס מפשיטן עד החזה או כולו להוליך האומרים שנקטרים
ביום מושם חגיגה מע' בשעתה כדאמרינן בפסחים (דף ס"ח)
והפסח של שאר הבנה' לא הי' נורך שבת שהרי אפשר משהתקד
ובנא"ה לא היו יכולים לאכלם עד הערב שהרי בשבת לא יכלו
לבשלם ולגלוחם ולכן הוי מצי' לאשמעינן גס בהגי' וכו' למנקט
בהגי' יוחר מנפסח דהוי ודאי יש בשבת אחיה פגימים בשנה דכל
פסח וסוכות הקרינו שער חטאת פעם א' ודאי בשבת וכן שער
החזון של יו"כ ודאי בכל שנה וע"פ בשבת ליחא בכל שנה ועל
זה חרמו החוספ' בחירוס האחרון א"כ דוקא נפסח שרו רנן
דחשו שלא יתקלקל הנשר משום דעיקרן לאכילה עכ"ל פי' אף
דגס שאר קרננות לבנור דהיינו שיערי חטאת של ר"ח ושל רגלים
וכנשי עזרת נאכלין מל"מ אין עיקרן לאכילה וליכא חש בה כ"כ
אס יפסד הנשר אכל פסח עיקרו לאכילה דמטעם זה אמרינן
ג"כ בפסחים (דף ע"ו) דקרננות לבנור הנאכלין הנאין בטומאה
אין נאכלין בטומאה חוץ מן הפסח שלא בא מתחלתו אלא לאכילה
וכבר רש"י שם דכשנשטו עיקר פסח לאכילה נשטו' דכתיב לפי
אכלו זה בדברי החוספת דעיקרן לאכילה.

ד קושיא ד' (במכתב ק"ה) על הישנה למוך לעג"ד

אינה קושי' דשפיר כתב שאין ראוי' דמה דקאמר החיו לבס דהיינו
אחר שגדילו כיון דגר קטן אין מטבילין מן החורה דמסכת
בבלי' שכתב שיהיה מה שאמר משה ועשה הרנו ועו' וכל
הטף וכו' החיו לבס נאמר להם אחר שכבר שנו מן מלחמות מדין
והביאו הגזים עמהם שחשנו להחיותם וא"כ אפשר שהיו בהן
מעונות שהטבילו כבר לשם גירות וילדו נטו ואף שא"כ בא
הי"י

כל המלות נשעת מילה אדערזא לקייטס פערטע וועעבזי ח'כ"פ פסילה וואיך
וואל אלזאז שטענל דאז איינע היי ס"ל דאז פטנילה כלל ווא"כ שד"ר י"ל דנב"ג
עדיפי פער חושב אין זיקבל רק"ס וואינע כנר קנל כל המ"ט ולנע לשטים
שזא"כ לדין העחא דקייפיל כחכמים דאזי נר עד שיעול שטנול שזיר י"ל
דקנלה דגר שאזי פערטע וועעבזי אלז אלזאז שטנול נרעי פער חושב וואל
דס"ל כיון דהק קנלה פערטע וועעבזי רר נשעת לשאי דקייפיל דאזי נר עד
שטנול נ"כ אייב הק לאז כלום היי ידסי כאנל לא קנל עדין כלום וסד"ר וואל
לר"י לאסיר י"נש שטום פנען כיון דאין כאן קנלז פנלז כלל דאזי נרע פנע
ולכך נדחא לחין דמקבייזין היי על פנען פ"ס.

הרי דענואר ליעז הרץ ז"ל אעפ"י שקבל עליו כל המצות לקיימם
סעמה וסעמיו נשעת המילה ביי דקיי"ל דאט"נ גר עד שיטול הוי קבלה נעטות
ובאלו לא קבל עליו עדיין כלל וזנה יונן דהחוס' ויראש סנייץ' הך פעה
דנרניו יתק' זס נגרשעל וטנל אלס שלא טנל כראוי וסניא' כנר קינל עליו כל
המצות לקיימם פשעט טענה ואלץ' אף שפסח הימה אגנה נענינה אלס
הימה כראוי דהא הקבלה לרץ להיחז' קודם הענינה כדא' בינשות דף פז
ע"ב וזי"ד ס' רס"ח ע"ה ור"ב ז"ל זס פניא' הך פעה טעה דנרניו יתק'
נגר שט' וז"ט כלל ע"ה ולכאורה כפ"ס לענין קבלה זנה כנר קנל קודם הענינה
זה דלא טנל כלל עדיין לא קנל כלום ולהג"ל א"ס דהר"ן ז"ל לא דקדק מה כלל
ביק' דפארטיל' לי דקבלה נעטות הוי כקיל' לא קנל פשוט כלל וז"ב נרש'
לרינא. (ער ינפ' נשבעת דבר.)

בענין אם מותר לכהן בזהו לשהות בימי
סומא או לגדל כרע יורה משלשים יום
אפילו בשבת וי"ט.

הנה נפטרנו כחם' תענית ד' י"ז ע"א ונחם' סנהדרין ד' כ"ב ע"ב חזקוני
 כחן הדין פתחמ' אחי' לשלשים יום' דכתיב' בירמיה' ואלהם לא יגלו' ופרע
 לא יגלו' וילך' פטור וכו' ופרץ' הים' אלה' האידנא' כמי' ושכר' דחיי' דין
 דאלא' כחן' ביאה' ארי' ופרץ' וכו' יין' שלא' כחן' צאה' ארי' והכתיב' ד' אומר' וכו'
 ופני' הבא' אבאר' דפסוק' ועי' ע"ה'. ונבא' ק"ל' טעם' אשאי' לא' אפרק'
 פהרה' יבנה' נשיא' ר"ט' דא"ל' לסכר' בשנת' ר"ט' ולא' קשה' האידנא' כמי' יהי'
 אבאר' לבחן' גם' פרע' חזר' פלפיד' וז' חזן' לעד' כיון' דלחן' נכון' בהפ' דמי'
 שנת' ר"ט', דהרי' נחם' סיכה' ד' פ"א' ע"א' כחם' דהתקדש' ג' תנינ' חזקוני' ג"ט'
 פסוק' דכתיב' פקדון' ד' כונס' דין' וכו' הב' פ"א' סה' ביאה' פקדון' דפסוק'
 ס"ל' להרש' פ"א' סה' ה' וי' שביעיה' נהפ' פ"א' שביעה' נדי' שדים' וזכר' כח'
 להק' פספסות' לא' מ' ניום' ידע' יעוד' שלח' הרש' פ"א' מזה' ניה' האידנא'
 מקרינ' אפילו' בשא' ניה' פסוק' דקדושה' ולא' שנה' קדשה' לע"ל' ע"ב' וז"ל' ע"ה'
 יעשה' הנה' בשנת' ר"ט' ? ירחימי' כס' יד' דוד' נחם' תענית' דהניא' בש' רבאי'
 קא' נחם' פ"א' ש' ד'ה' נענין' דהקד' דהא' לית' ל' אבאר' פיה' וז"ל' לקיים' האת'
 אשלי' נח' דמפ' החרה' בלג' ע"ב' ופקד' פספסות' וכו' ופספסות' פספסות'
 נח' פסוק' הק' מעשה' לא' חייט' יין' חז' הקד' הא' דחיי' הבכנים' פספסות' נעלי'
 קרי' יבנה' נח' דנח' וזע' דנח' דנח' וכו' טעם' יין' דהחיו' פיה' וזכר'
 ג"כ' חז' לכה' נח' לעמוד' דמפ' פסוק' אשה' יבנה' היות' ולא' פ"ה' להקרי'
 ע"ב' ע"ה'. ולפי' י"ל' דכ"ב' שמי' שמי' אבאר' דפסוק' וזכר' יין' הבכנים'
 יבנה' נח' פ"ה' אלא' פספסות' נח' שנת' או' על' הרגל' גם' א"ל' לנחם'
 נח' האידנא' דפסוק' פ"ה' לא' אכתי' שביעה' בשנת' או' ג"ט' ויבאר' לא' חזי'
 וז"ל' פספסות'.

(ענד יציר זיכט זינגט.)

הציווי להרוג הגשים זכ"ו הנמות אשר ילדו נמלטו ועליהן נאמר וכל הטף וגו' החיו לכם שאפילו לפניהם הוהרו בקטנותן.

שאלות ותשובות

חשובה בגר שמל ולא טבל לענין שבת.

מאדג הה"ג ש"ה אשר לעסיל וז"ל ה"ג נ"ד גאלין י"ג ושכחתי כח
בירושלים י"ג י"ג.

(१५५)

כחצור לנעביה וטא סררא כיון עדיון אינו גר פתיל להקל עליו ולהפקיע
 מעליו הסלח ושלחה עליו יוס ויליה ל"י כ"ז שלא האשר מעליו זה בן רח וא"צ
 נסרר עפ"י שנים ושלחה עדים יקום דנר דמ"ט נש"ם דקאשרי בהדיא נגר שטל
 כ"ז שלא טבל עדין ככרי הוא לכל דנר. בינשות דף פ"ז ע"ל בהדיא עובדא
 דרמב"א איקלע לנבלא וקא לנכית ישראל דעעבר פנדים שטל ולא טבל והו
 דסוגי עברס יין וסמו ישראל בו ואל"ר ר' יוחנן; לא והברח על נביהם שהם פסארים
 דר' יוחנן לטעמי דאשר לעולם אינו גר עד שיפול ויטבול וביק דלא טבל ככרי
 הוא ועל ייכס פסאס י"כ פסאס לך לך אסרי טיירא בו והוא שנגד נוסה
 מ"תי לה השים ג"כ פסס' ע"ל דף ג"ס ע"ל וקאשר עליו ג"כ הוא לשאז וביק
 דלא טבל עברס הוא והבי אי' נגרות דף פ"ז ע"ל אלא דחן החס
 והעבייט אין פסאסן עליו פשיטא ופסאס נגר שטל ולא טבל ובדאשר ר"י אינו גר
 בו וביק דלא טבל גוי הוא יעורס הרי לך שלחה עדים לאספין דנר שטל ולא טבל
 היה גוי נסור ור"י ליה להברח על נביהם נטעמי ובפרהסי' שהם פסארים ולא
 חס שעייר יתעברו ויפלו פסארות ובכ מיהא יקא פסארים אלתא דאפי' לחסורא
 אט פטילין עליהם חסור ישראל ופסאס אפילו לס"ד בפ"ב דקידושין קהל גרים
 אקרי קהל דהא לחד שיטא קידושין דף ס"ז ע"ל פוקי ר"י לכתפא דעיתותין
 דהלכתא פסיקא דא שם כר' יהודה ע"ל וזא בינשות דף פ"ז ע"ל טבל ועל
 ה"ה בישראל לבד דלי הדר ב"י אחיכ הוי ישראל חסור וקידושין קדושין הא קודם
 טבילה פסאס דאין חסאין לקידושין כלל אפי' להלכה גט לחסורא ואין לומר
 דכל הנהא דאשרין דכ"ז שלא טבל טיירא חסורא בשלא רט לטבול שפ"ב
 נכ"ד דעוסד ומלפס להחרפאות ולטבול דל"ב אדפסליע נפחיתין דנרות בין
 טיירי לגר שטל ול"ט ליפלת נגר טכא ב"י איכורדה לטבול לחמה לטבול דעפסיין
 עליו והא עינדא דנכי נבלא ע"כ ברמב"ם לטבול טיירי דהרי הרושמות והר"א
 נפ"ב דע"ז דף ס"ד ע"כ סד"ה אין פסיקדין בו ראייתו שהן עובדא דטענ נגר
 שטל וליט פסור אפי' בשמי' שדליא ר"י שייכס י"כ פסאס טענ הקך גרים שטל
 ול"ט איז פסאס דלני לשפס וקבל עליו כל המלות אין פנעו איסר יע"ל ואי
 בשלא רט לטבול ולהחנייר כד"ה איך קרי לה גט לשפס כיון דהדרי נה
 וא"ר לטבול והא"ר יהי' עדיף פנר חסוכ.

והנה הר"ן ו'ל שם נפיש דע' חולק על התוס' והר"א וס"ל דגר שכל
ול"ט גרע מנ"ח דנ"ח תפגל סה"ח וקבלה דגר אינה חלה אלא אר שיענו
וסה אלא הפיד ר"י על י"נח סמ"ח ו"כ אפשר אע"ג דענכן עינייהו מקפידין
ה' על סנען יעו"ח והוא מחלוקתו בכ"י נ"ד רס"י קכ"ד ע"ח ואיכא לטעון
ל"צ לה"ן ו'ל לדחוק ולומר שזהו ה' עמנען שהוא דחוק גדול דמשמעות
דה"כ דנכי נכלא הוי ס"ל כר"א ור' יהודה שם בינעו"ח דנפילה לחד כ"י
עדאס"י"ן ור' יוחנן לטעמי' דאמר אינו גר עד כו' פשעע דנכי נכלא הוי ס"ל
דנפילי לחד הוי גר נסור וא"כ בודאי לא ה"י מקפידין על סנען לסנחם טפי
הו"ל לה"ן ו'ל לחלק בפשיטא דאני הק' שוגרא דנכי נכלא דכשקנלו עליהם

משלים ומליצות.

מטמוני האמבורג.

[Cod. heb. CCLV. 4to.]

— 1898 —

ספר המוסר לבן אפרים ו'ל.*

(השנה)

וכנל יכלה במועד ימי האומות ונעשים נעים גורל ומונל בשמן רגל ועשה נפשו. הפעיל יוכל יום אחד והסכל בכל אשר יפנה יוכל. להכשיר און לחם ואין שפלה ולא לננוים עשר כי אם עשרת בני האון חילומיו ולדעיים און חן נעמי פלכים וארים. העשיר ירבה לו שפלה ונחלה בטרוד והדר יעטרה עטרת אב גדול' חכר'ך נון וארנן והדל לא ישעיש לו לרת ולקנה שפלותו השקל לו שקול יעקל כעסו או שקל יסקל אי ירה ירה לא ימי כי בן טה לו האון וגם נעומו פאשנה לא יחל נעשט כי אם חכר'ך נון ועשנה חרפה. ולמה זה הגל מהגל קורות האון לאש אשר לו חכמה ודעת יראה ד'. לפה ימן לעפל בלד החורה חק ולא אחר מה לעני למלט את העיר הגנו' נחשמו את חכמת העסכן בוי' לפה לא ערמם ועננן לפלל כדר יור אים את נט ויעמיקטו עשרים לחסד עתה נעשו בזה ובכסף אים אלמם נחשנו כנהמה ויחזק דעת החכמה חק' בעלי' נעננן ונדלחן נפשו ואם פקוס בינה לא ידע אטם מה נעשול לחם האל טוד לאדם ש אסוף אדם סעודה כס וגרן נוקת ויכנס סכלת פלבים יעשה לו פסוח אב ובכסף אדרי היומו יחם ועשמה לפי און לו עטרה העשרים והעשרים והאמנות תחת העשם גם זה הגל.

נמו

מה יחזק העשה דל בלד האל עפל עפל לעולמים נקש את כרד'ך סרדף ולא חק עשט לחן אל העערכה הערובה לסוד לקחת שומר להבין רעיונו להבין שאל ופליה אים לללים האל לפעל ולשכיה. והנה דעת העשוקים ואין להם עתה סעי נפשו כי לא יפשו יחם ולינה לדרם בל שפנה עתה ד' כל שפנה לראות את הערמה הגדולה ולא יעיל האל החכמה ביום עגרת אונות רע ולא חק' אלף שנים פעשים שלם ועתה עתה ששול חמת האשט טונה לא ראה כי מי כסיל יחל לו עתה קרונה והבכנים יסלו עסם לוחם להלחם אמו וגלל הגלגלים את האון ויתקעו בנשו אשר לא ידע להאיר עוד ואחר שיפנה בכל עשה ועשול. והנה הגל הגל בו האל העני ואם יחם סכל האדם טוב עשט האפל.

נמו

דרי חכמים נעמי הבסלים ונגד פניהם הגנונים כהנים לאור כסן ולאין יחט און חכמה ואין ענה ואין חטונה לפניהם ופכני' לא חטו חק, האק אן נפשה דנח וחק נעלט אכחט מה יחטו שאל כפניהם. לכן בני שפע נקול' אל חק לידק הרנה ולמה חסות כלל עתך כי יעתיך בכל עת פגעי האון ורע רע קרה לוח ונגע ונעשך שוכן נח על כריים וכו' שפחות יעני השכחות כוזו אים לו הגדיות ועזרה לרע ודידו נידר האל ללחם און איי חקיו וינחמו חכמה חקיו עורשי לבט ונחם וי' פים ובאשר יחק פחיל הגשורת נהרש רח חסר חכמת תחת רח כיחם כי שלת נרשע עני כננלי

* בזה חכמה הקלנה לסמך העני נהנה נח י' פ' רע' נחם סרנו' המעתיק

חק עתה עשנו ונעשנו כל עשן לחם וכל עשן פים וים על פני ססור וססור חרפה יחדף לבט כי און כסות נקרה והנה הסתיו עבר יענור עליו רח קללה וקלל אים אב להם לנשי סכלל טלם ויחזק בניו פישע ושוש אל האר כי חק הרעב והוא נקשה ורעב ידעב והתקלף ופלה לבחו ונבית כמות כי יעקו נכיו ללחם עי רעב ולחשוי רשף רשפי אש ואפם כסף לשנור אוכל להשיב נפשו חק את ידיו ואוכל את בשרו. האל אלה לא יפקוד ד' חטאת האון ואם בלד כה לא חתנקס נפשו האף על זה לא יפקדו עוריים עיניהם לחסול ולקנא בחסם הענהיג האל שמו שמים כיישמו ישרים וארמיהם חלו פים.

יין

ונבל נבלה עמו עלה לא יכל ידבר נלנו און אקים ולא יכל סמנו נחמה כל עיונותיו והגליו האון בלולת כסף כחון לו לעשות בו כבוד נעמי ילנור חסרים חסרים ויטען עשרה חסורים וגליו טאליס נכחם ונרי ולוט פני הלוט הלוט והפסכה הנסוכה לרה כהת ככס ינה היכל ופסח על רלפת נהט שפלה אב סוד ולדא יעשה לו נחמה נגו וקירות ופחד חכוכית וכחם אפיר וכלי כלל שנים כסף חבב בלד ינאר שיהם יקר וספיר עספר נעמי' כפחוריו חורי אב ופסלומיו חור כרפס וחכלת וארנן נלנו חולעת גי' רש עשר עשנה חושב פחשנות וחשן אפדמו אשר עליו כעשנה פשט י' אים נחנלי נון גש וד' וסנחרת ואת האון יסחר סחר טב הבין פכן כסלו נרחוב העיר עשט טב נדר ואלדד וסוד עחננאליס קסד עקדו והגם נעמנה עחננאליס אל הכלים כללחו שער ארים וארים עליו נעלין ולכנס לחכה דנקה לעפר נפשו והוא יחם פסוח ונגד אקדו כסד.

יין

על כן אלה אלה און נחמה ביד רע האון הסוער הזה אשר פני שיפוי' יכסה חרפה ויעשם כעסיל נח ענר נענרתו שומרה כלל נגאט והפוט ורשטו פסיר לב ראשי עם האון יפשו כסוד חק ולא אור פסיר שפה לנאפנים הגנונים אונת וננים ושעם זקנים שקט חכמה ודעת יחם כדנים הנאחיים נעלמה רעה וכלפנים האחיות נפת תקוהם פפת נפשו ונהם יוקשים בני הגדונים לעת רעה כחשול עליהם פתאום סערת האון כי חולמה האל ענקש לשום שפלים לסרוס כרוס אולת ונא' ורס ידבא יחם ונפל, והחכמה לכל הגדולים תחת העשם והשועל לקול החכמים וישנה בתורה טוב האון השפנה יאכלה ואשר יפאן ויסרד חק' האקים לעשות עיני כסוד חר חלכלה ואם לא ישע בלח יענור, וקרי' נאפנה פלחתי משפט יפוט נלדק לא יעף ולא יע עולה ושרי' והאון חכמה והימה לונה יחלחלנה נעטלחל העמד ואם נה פרלחים ירחלם ויכנסם נחמם שחית וינלחם נחער העבירה ושחני' ד' יכל גם יקון נקליני סדום ועם עפורה נקלה הערפה אלושף נעסרי ערפות האון וחחולתמו וי' ערום ויחף והוא עיף והתכלה האל חמת ידיו ונחמה לא יחם לחם ופלה לא יחם ולרשע רע נסול ידיו יעשה לו.

יין

אבל מה שרמה עושק רב וגל עשט ולדק הגדקים אל חכמה על הה' כי ננה שעל נכה שפיל נכוה' ס וננוהים עליהם שס חק אשר אים יחטא ויעבו על ימן להם ענינת לב וחלחלי להם יען ויען יעני יראו לאור נאיר פני סך' לנלח נלחים גם פרי עעלליהם יאכלו ויחבו לרנ טוי אשר פעל לחוסים נ.

(ההפך יחם נכחמים הכלים ייחם)

שומר ציון הנאמן

ס כ ח ב

להרים קרן התורה והתעודה ולהסיר מכשול מדרך האמונה

ומחלקותיו ארבע

חקירות, חרושים וביאורים, שאלות ותשובות, משלים ומליצות

הוסד מחברת רבנים ואנשי מדע עומדים בפרץ ושומרים משמרת הקדש

:"על יד הקדש אנכי דקלמנו יע"א סה"ר יעקב עטאלינגער כ"ג, ופעמי השני שמיאל נלחץ כ"ה יוסף ענאך ז"ל הפיגלו לאור

[קנו]

א ל ט א נ א, יום ו' כ"ה סיון תר"ג לפ"ק

[156]

חרושים וביאורים

בענין מוכה גט לאשהו במקום יבם.

מהרש"י ס"ה סאיר ל"ב לעכוואהל י"י ס"ז קראקא י"ט.

גיבנות (דף ק"ח ע"ב) על הא דאמרינן נמוכה גט לאשהו במקום יבם וכו' ודנרי' ותחלק ולא תהינס הקדש בספר ערוך לגר ח' לוק' הרי כל זמן שהא חתונתו אלא לה' וא"כ האך נחשב ספק במוק' יבם הא היו ספק ספקא שמה לא ימות וא"כ חתונתו אלא לה' ואל"ל שמה דלמא מרחמא ליה ע"ד ולפע"ד לא אולל להבין קושיא זו דהא הבא איירי במוכה גט לאשהו רק במקום יבם דהייט אס' מה יב' גט ואס' לא מנת לה' גט וא"כ הא לא ימות לאי' חתונתו כלל*) אך ערין קשה קושיא הרב נ"י על המחבר בס' קמ"ה סעיף י' שהעתיק דין זה והדמיו' אינו חולק עליו והא' כתב הדמיו' בסעיף ט' דמנהגינו שלא לחתונת גט על הנאי א"כ לא י' להדמיו' להחוס דהא לדידן אפי' ספק גט לא נחשב במוכה במקום יבם דהא היו ספק ספקא אך גט על זה יש לתרץ דהנה איתא בגיטין דף ע"ב ע"כ א"ר הונא גיטו במהנתו מה מנתה עם עמוד חחר אף גיטו חס' עמוד חחר וכתב שם הרא"ש ח"ל ויש לדקדק דלא דוקא שיתרץ לומר חחר חני אלא ויד בשעמוד נחנטל וכו' עכ"ל וקטריה בלשוננו קת' ולפ"ז אס' היה מוקם לומר דהלכה כר' הונא דגט שכו' שניתן בלי הנאי אס' עמוד חחר נוראי א"ן מוקם לקושיא ערוך לגר דהא אס' לא ימות לא יב' גט ולא י' חוב כלל אולם א"ן לא ק"ל כר' הונא כ"ח כרבה ורבא דבא הנאי אס' עמוד אינו חחר גזירה שמה ואמרו יש גט לאחר מיתה תך הרי מוקשה ה"ס מ' איבא מידי דמראורייהא לא היו גיטא ומוכס גזירה

*) לא ידעתי מינין להבין ל"י דאיידי בגורם תל' תנאי דבשל ימות לא יב' גט דלז' בלז' דלז' י"ל לה' במקום לחזק בין גורם תל' תנאי לגורם בחסד ולא לבחוס יחלולת ולא טחיינסת דמחש' בכל טווי' ר"ל דגם מחש' בסי' שמה שכתב רמ"י בריב"ז לה' י"א שמה שכתבנו שכתב עכ"ל דאיידי שניה שכתבנו בלא חס' תנאי דרמ"ב לא תלכוך שכתבנו לא שמה פ' קדש שיש וק' שכתב סה"ר ס"ט ש' נחמין דל' פוירי בריב"ז תל' תנאי ע"כ י"ע

שרינן אס' אס' לעלמא ומשני כל דמוקדש אדעתא דרבנן מוקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין מניה יע"ש והקשה הפ"י דאמאי אפקעינהו רבנן לקידושין מיל' הא לא פשע מידי וכו' ותירץ דחקנו חכמים בנט שכו' שכל שלא הותנה בפירש אס' ימות א"ן לו לגר על הנאי שכלנו אלא או יגרש בלי הנאי או יזני' בשפתיו ואס' יאמר אחר כך שח' בלנו על הנאי על זה הלכינו להפקיע הקידושין לנו שיעמוד על דגריהם עכ"ל הפ"י וא"כ למנהגינו שלא לגרש על הנאי קס' דינא דר' הונא דאס' עמוד הגט בטל דהא א"ן לומר אפקעינהו רבנן לקידושין מניה דהא לא פשע מידי אחר שא"ן מוקדש לגרש על הנאי בפירוש למנהגינו ואגב אכתובמה שקשה לי בסוגיא זו דהיא בגיטין דף ע"ז ע"כ הו"א שכיב מרע דכתב לה גיטא לדידה וכו' פניא דמעלי דשנחא ולא הספיק למיחזי לה למחר תקף ל' עלמא אהו לקמי' דרבא ח"ל זלו אמרו ל' ליקני כהלה להא דהא דוכחא דיתב דה גיטא וכו' ח"ל רב עילג לרבא מה שקתה אשה קנה בעלה וקשה לפי מה שכתב רמ"י בגיבנות באוניה הכל' ח"ל אמאי לא נשאל את פיה עכשיו ואס' היא רוצה בשומע דזכות הוא לה ותירץ בשם הראשון דמילתא דהו' חוב אצ"ג דלמי ידוע אמר ניחא לי א"ן זכך לאדם למפרע עכ"ל רמ"י ולפ"ז התייבא אס' א"ן האשה לפנינו נעת שומרה לה בגט במקום יבם משא"כ בעובדא דגיטין הנ"ל שהאשה היתה לפנינו רק שאי אפשר לגרשה בשנח ולא להקנות לה המקום מ"ש מה שקתה אשה קנה בעלה כנ"ל ח"כ הרי יש מקום לשאיל הו"א אס' היא רוצה להתגרש ואס' הרלה ונזע דזכות הוא לה או ליקני הגטל הו"ק' שיש שם הגטעם הגט לא"ס אחר וכו' וכו' וכו' מהני הדימי כיון שגורע קודם גירושין דזכות הוא לה.

עוד מדרב רג'ל נ"י בענין אין רולכין במשין אחר הרוב.

במכתב (קכ"א) הקס' הרב אב"ד דק"ק טרעניטש נ"י בשם הה"ג מ"ה נחום טרעניטש זל"ל ה"אך תיב' העורה ליתן מהנתו לכה

שלא סמך על סגרא לחוד דאפשר דג"כ מספקא לי' אם אפילו לענין דה' שער לא דנין רק על ממון אמרינן דאין הולכין בממון אחר הרוב אבל על"פ גאון הגדולים שכתבתי כן שגבר אטו דנין על רוב איסור טראה צרור שאין לחלק בין ממון לאיסור שיהי' כחובל ועלולא שיהי' הישרא נאמן לוונר לכהן אייתי ראי' שהבמה אינה טרפה והוא אובל אוהא על סמך רוב נהמות אינן טרפות או שיהי' פטור מלפרות הנכור שווא טרפה הוא וההורגו נהרג עליו נחזקה שאינו טרפ' או שהממון לא יירש את אינו שווא אינו נגזר ואם מקלליה נהרג עליו ולכן כהנתי דממון החלוי באיסור שאנו דנין אחר רוב איסור גם הממון נגדר אחריו שגלך בו אחר הרוב.

קושיות בענינים שונים.

סאנטי בירך אברהם פינשער רי פדי יקח וקאליץ י"א.

ה' ביה דף י"ד ע"ב מחמי' משלחי' כלים ואפ"י שיש בהן כלאים והן לנורד המועד ופריך הש"ס בשלמא תפריין אלא כלאים לנתי' חזו ומסיק הגמ' אלא בקשין ונחר הכי מיימיה' הש"ס רב שמת אר' להו לרבנן לשדורי הפילין גי'ט א"ל אביי והחנן וכו' ומשני ע"ש ומוקשה ה"ז אומי' הקשה הגמ' מסיפא ה' להקשות מרישא דאמר והן לנורד המועד וחפילין לאו לנורד המועד ומחרן לנורד המועד כ"ד אלא חז"נו קאמר עיי"ש והמחנן ניד' ס' ש"א הביא ג"כ מוצר מ"ה ליטב על מנעו' וכחז' הרמ"א שם ומוחר להעלותם עליו שלא בדרך חינוך כגון לפרוס עליו אוהל של כלאים או על הגנינה להעמיד החום ומפרש הש"ך ס"ק א' דמוחר אפי' מדרבנן ולפ' אומי' נריך הש"ס לדחוקי דאיירי בקשין דלמא לעולם צרכין וח"ל דני'ט אסור לעשות אוהל הא לנורד המועד הייט חז"מ ונפרט שיותר קשה דראוי לפרוס על הגנינה להעמיד החום.

ב' ביה דף י"ט בעא רשב"ל מר"א האומר עלי חודה ואלא בה ידי חגיגה הרני נזיר ואגלח ומעשות מעשר שני מהו א"ל גדור וכו' ופרש"י דכיון דאמר הרי עלי נחתיי' דאמירה לנבזה כמסירה להדיוט וכו' אמר ע"מ לאו מלמא היא ולא בהנתי מש"ס דר"ה דף ו' ע"א דפריך הש"ס ווי מניח אמר דאמר ולא אפרש והאדרבה כתיבה ומתן אחיה נזיר האומר הרי עלי ומה בין נזיר לנזנה וכו' אמר רבה משכחה לה כגון דאמר הרי עלי ע"מ שאיני חייב באחריותה וקשה דהא לפרש' כיון דאמר הרי עלי אמירתו לגטוה כמסירתו להדיוט דנוי וא"כ איך משכח' דאמר ולא אפרש דהא נזיר שאומר הרי עלי הוי כמסר לנבזה.

• פסחים דף ע"ו ע"ב מסיק' בין לרב ובין לוי הא דתניא בגריית' אין מליץ ב' פסחי' כ"א מושב הערונת גופין אסור דאל"כ מצי אפי' ויהי' קשה עלי עד מאוד מפסחים דף פ"ה ע"א איבעי' להויולא גזרובו' ויסיק' גי'ולא נפסח לא גזרו מ"ט בניחבורה צריין הן וחוס' שם מפרש' דגני בני חבור' סיך לונגזר טפי שווא יחזה עלני

לכהן דלמא טרפה היא וא"ל דהולכין אחר הרוב דהרי אין הולכין בממון אחר הרוב וכתב שם הרבאנ"ד דק"ק אלטאנא ל' נהערה דממון החלוי באיסור דנין באיסור והולכין בו אחר הרוב ומחרן בזה גם קושיא השער המלך שהק' איך פורין כבוד דלמא טרפה הוא ועוד קושיא אחרת ושמא סגרא זו ג"כ נהפלאה. והנה גם אנכי כנר אמרתי סגרא זו וישגרי בה כמה קושיא אבל מנאיהי ראי' מפורשת נגד הסגרא זו במרדכי בחולק פ' הזרוע ח"ל וגראה לראנ"י דהקנה הלחיים דכלפי הראש מן הכותיים וגם הזרוע והראש של ישראל דפטור כיון דניהוג בזה שאם הינא טרפה שטניחה לבחילימות מחייב נשעת זניח' והאי שעתא לית צרידה דליהי ידי' אע"ג דרוב נהמות כשירות הן ק"ל כשמוא דאמר ר"פ המוכר פירות כי הולכין בזה רוב ה"מ לענין איסור אבל לענין המנא מחנינו לא עכ"ל הרי צפי' אף דהוי ממון דתלי באיסור מכ"מ אין הולכין בממון אחר הרוב ותמהני על הגאונים איך לפי שעה נעלם מהם ראי' זו ח"כ.

ה ש ו ב ת

כת מ"ה יעקב עטשלינגער רי פדי יקח אלבאנא י"א על ה"ל.

אף שיפה דינר הרב כ"י שראוי לעמוד על ראי' זו עכ"ל א"ע נלענ"ד שאין מזה הסתירה להכלל שמוכח ויכחה דוכהי' דממון החלוי באיסור הולכין לעני' בזה רוב כמו לענין איסור. אכן זה דוקא אם בשעה שגולד הספק לענין ממון כנר הלכנו אחר רוב לענין איסור דנזהאך לחלק בין ממון לאיסור אבל בנדרן דהראנ"י שם ע"כ אנו דנין אחר שעת הצניחה שאז לריך להיות מוצר שהבמה אינה טרפה ושיאז נהמות ישראל אם מחייב נשעת דמה שהוצר אח"כ אין ראי' דאין צרידה כגראה מדנריו מונה שכתב ואימת מחייב נשעת זניחה וכמוש"כ הש"ך צ"ד (ס' ס"א) והרי בשעת זניחה עדיין אין אט הולכין אחר רוב נהמות לענין איסור דעדיין היא נחזקה איסור דאינו צוח דנטעם זה לדעת ארנה פוסקים דפסק גם הרמ"א י"ד (כ"ג) כותייכו כגולד ריעותא מוסי' לא אמרינן נשחטה הותרה לילך בזה רוב נהמות דאין טרפות ועוד שחרי לא דוקא אם תמלא הבמה טרפה היא למאי אלא גם אם תמלא גולה נשחט' ולכן נחלחל שחטה עדיין אינו מוצר שהבמה היא של ישראל ומה שכתב הראנ"י דאין הולכין אחר רוב נהמו' דכשרות הן משוב דאין הולכין בממון אחר הרוב לריוחא דמלמא כתב כן דנל"ה לא סיך בזה רוב נהמות כשרות דעד שחט' כראוי נחזקה איסור עומדת ומחזקין לה נחלחל שחטה עוד נהמות נכרי ועוד שנאמה טראה שם להראנ"י לא ה' צרור לוונר הפילי נענין מה שאין הולכין בממון אחר הרוב שהרי סיים ועיד דעריפות דריאה שכיח עכ"ל הרי

משלים ומליצות.

מטמוני האמבורג

[Cod. heb. CCLV, 410.]

ספר המוסר לבן אפרים ז"ל.

(1234)

ואם החוטא לנצח בשמים כד נדר יאמרו, יעלה הקץ על גוף
עומדי קדש א קלה מעלת הגברת העליונה ויגדלה ראשה, השמר והקטן
אל חירא, ולנבך אל יקד. וכל זה אינו אזה כי אם שטע שער, ולכן בני דע
את אפי אנך! וענדה ענינה עולמם בזהבה! ודע כי על כל אלה יאמרו
למחשבה מהבטח, ולזהק שפאשע כימרן האור טן החשך, ולכן לא יחשבו
עיניך שראות גדולתך יחשבו כ... יק ודע לו, וידע בעתק אלה מה לרשע
אמר אקים, כי כל זה עשה ופאניא לניש ויאמרו לאנבך, למען יד אל
לנבי בור במר עונם, בור אינו ידא קטא עם אשר חטא את אלי כסף
והאבד וחורף החרפים לא יד, ונעסך היוכל יוכל לקבוצה, ושה
שחמלה רשע ענין וסתערה, וקד ערה טן, איט פלא, כי אחי שומו
יאל ד' חתח כנחו יקד יקד ביקוד אש, שנהם ועד נא יכלה, ולא זה לו
על פני חן.

[כ]

אמר הכל עשה האקים ארץ שלמנו כל צורתי, כי לאדם שטוב לפניו נתן
חכמה ונינה, נגדה ודוד דעת, והגיש בראיתו, ויחן במחניו אשר לך
ולמנחם חלקו נתן לו האסובה נעדות באסובה, למען יאמין במלאכיו
ונבאיו שמאמר עשי רצוני, תפס יחי' בתורה תפסה וקבץ בנחישות פתיו,
ישמע ויעלה במקדש ישרים שפיד לב, יאירו עיניו במלך סלירי עיניה,
ולא כדדה איתו שפוע וסנהן חנניה יוש ראשונה להבלי אפרי בינה, והנה
יוס האק נא לקראתו אבאיוענה וחקר חק ישרהולמסה, וימסיד כרו שפעל,
והרש ישר סהיד, והי' קל לכני להלג נגלות עפיה בשפט יר לכני שרת
ואלה סדה, וישו לא ישט נשן העסק נחוחת, כי נכסח ונלו אלו
כל היטות שמו האק נעלג ונגד ונענה קסה, ויכר בעברה סח נלחי
סרה סל דג סרה, ובאל אקס קלל והסל אר, בן יורד סלול לא
יעלה, כפל שפסיה והנפל ססן נגד לארן, חלס סיד כגד נחש ונאלח,
כלה ילל יור נבי ויעק לעקה נזולה וסרה, וקול יעלה לשעלה כי
סעלה הליחית נבי יעלה, והי' בעוף נדד קן שפלי סכני ארד, והי'
כי טרה כי כלתה חסדי אלק לולאוח (א) לאוח (ב) ועסל ונא אל
סדיס להלל ולל יחי'.

[N2]

הדריצה ד' נאכלי איזל האין אחר און להם בי אים רכשת בחילי עבדים
היין הכבר בכבדתי לפעם ורעלה היין בנהגתי, וסוף ל' דיום
בי אים עצות סמטי וזהבתי חסד וחופי' יראה סוף, וזה בן להם ימי חסד
לכבד כטעמי לפני הדין אחר אור עיני נהם הם און חסד בי עזר ליום הרשע

[illegible]

הטעניק.

ביתן: אחרת רשע וללדק חט [הק' (9)] ואשה זעומה, החבו סאזני רשע
הרשעים אזכיס להם ולא ילויט, לא ישמעו ולא יניט, ואיש אשר לו כום
שלא פרעה ירח ונחא וננה פחד, והעצירים שלחו חסם וסוד דננו סקר
והלשנים פתפה בניהם, הנדני ארע זרע ולא יקבר קביר, ידדק ויח ולא יסוד
פסבס סקן, יירש חירוש ולא יתח י"ו, לפען יהיה לפרקה, ותרפה י"א.
ונח ינהג * ולב ככל טוב עליי, אך לשקר סמר לו הזקן הרד הכרשל והשרה,
והכל כלי הגנלים, ולא כפקד פסנו כל מוב פראש ועד סוף.

[כב]

ואמר יושב הא' הוא לאמר: הגה כה שנטט אחר כסכו זה לעצרה, וזוהו כמלא סוד. כאשר כנקט ששט, וזקק כדוק, ואק לא כעלט כלט, בתק ערי שקלט, לזלף מתדגר וזיה לי אדרי, אחר כמסמח ים הדרות בזרות לסנקי החספה? על כן פלאו מחי תחלה בתחלה, יורים אחרי ולא יכוני, ובזירי השון הבאנים חללים רעים ונאשנים, יורים כזירי יולה נהגתי, ולנהלה ידתי מראוח ברע, עשל וכעש אחיט, חעה לכני נדהה השן, בעתחתי ככל עתותי הנהגתי, אחחתי מלח וזקני מרמח אחר כקף חזק לעצודה של לי לחודה. קוטו השרים! שחזו שכן וזהו לגר השון השמש האה, לכו העשירי בשלפה השלפה כאשר יראה השן כלל רנו עיר, וראה רכב רוכבי ארמוט וכשו מרשז והקצי קצנ רנ קצנ, כן ינא כענ קל פנאר, ובאוכה פרכחתי, ויקדל על שפה ויחמר, כחלה כחלה החספה. וכל נעלי שגר לאק.

[כג]

אם חשבו היום החקוקה נמקים נאמן, ונכרעה כרגע, ונפלה טענה
סבלה, ונכרת הפשא אחר עלי' כנאיו המושלים סבל, והחשן
יעשה לחלל גאסה ולגני חסירותה, ולהקל הדירה, ידו כטה והרגה צעלי,
לזה להפסיד עו פועליו, ויהיה האשמה נעדרת, ופעמי' אחר העין יסדה
ללללים, הקים ציבור, שליוו וטקדו שוררו אל ארעטמי' שמה לפעלה. אם
כן הליטו חכמים יודעי נקי ורודעי פספס, ספחו כי אחד הפעם אחר אחר
גבול נד', ונקמה העוקה סטעיר, הטינו קול בגרו אל חמאט, והרנו
אנל לפען חזר.

[כד]

כִּי יֵעָן אִתּוֹ עַל אִזַּח הַמַּעֲטִירָה אֲשֶׁר צִעַנִי כַּבְדִּי אֶרֶץ, וְלִישָׁנִים לִפְנֵי ד'
יְהִי מִסִּירָה כִּי טוֹב מִסִּחַר כֶּסֶף וּמִנִּזְלָתָהּ מִחֵן, הִנֵּה הוֹסֵן טוֹקֵף אִתָּהּ
וְנִלְקָה טוֹקָה וְשִׁטְקָה וּשְׁנִלְקָה וְעוֹה מִלִּי, לָכֵן נִשְׁמָתִי מִסְּמוּעַ וְהַפִּין יוֹצֵא אֶל
קִטְלֵת הָאֵרֶץ וַיִּחַרְצוּ חֲדָה נְדוּלָּה. אֵלֶּה אֵלֶּה נְגִלָּה אֶשְׁלָלָה הַחֲכֵמָה וְנִגְרָת
הָאֵרֶץ אֶשְׁלָלָה מִדֹּחַ עַם ד', עַד כִּי הֵאֱחָיִים אֲשֶׁר בָּאֹר בָּאֹר עֲנֹו מוֹדוֹת, חֲלָשׁ
חֶק, הִצְדוּ וְעֲנֹו נְרִית שְׁלֵשׁ, עַל כֵּן יִלְמְצוּ הַלְדִּיקִים כִּי חָדוּ אֶשֶׁשׁ הַעֲפִי
בִּרְכֻשָּׁהּ וְכִזְזָר מִלְּהֹבֵי אֵתֵר מַעֲדִיר.

[כח]

מכנה האין וסירות שמענו לני מליך, כי היתן היה שגא חסמה ודק
 לזיק חושן האין ואובד נד לחם לו לחם וסלה, ולנדי אין
 כסות וללגה יין ויון רע כל לעד לזק, ונאין דור ככירות ישל, והחמה
 יסלמה יגיעה עד עפר, חרסמה נדל למורסם ולספח אר נגז היא,
 אכני עפר האים והזם יאני עזח, ואין רחלים ישל.
 (החג יפס נבחרים הכלים ליה.)

(*) יְהוָה, ה' אֱלֹהֵינוּ שֶׁנֶּחֱדָשׁ לָנוּ בְּחַיֵּינוּ, וְהִדְרֵנוּ הַקְּדוֹשׁ לָנוּ יִקְרָא נְחִימָה בְּחַיֵּינוּ וְיִשָּׁר עִדְדָנוּ עִם חֲשׁוֹת מִיכָל לְבָבוֹ, וְעָמַד בְּכָל חֲשָׁבוֹת יִשְׂרָאֵל (שְׁלֵמִי וְיָגוֹ).

שומר ציון הנאמן

ס כ ח ב

שיב

להורים קרן התורה והתעודה ולהסיר מכשול מדרך האמונה

ומחלוקה יו ארבע

חקירות, חרושים וביאורים, שאלות ותשובות, משלים ומליצות

הוסד מחברה רבנים ואנשי מדע עומדים בפרץ ושוטרים משמרת הקדש

י' על יד הרב אב"ד דקהלת בני יע"א פה"ר יעקב עטאלינגער נ"ל, וספני העיר שמואל נל"א כ"ה יוס"ף ענאך ז"ל הס"א לו לאיר

[157]

א ל ט א נ א, יום ו' ט' תמוז תרי"ג לפ"ק.

[קנז]

חרושים וביאורים.

ביאור דרמב"ם פ' ב' דה כוטה.

ס"א ס"ה פנחס שיפפער נ"י בדף לעמבערג י"ט.

הרמב"ם ז"ל נפ"ב מה' כוטה ה' ח' פסק דכל איש שגא
ביאה אסורה בו ואפי' גא על ארוסתו בבית חמיו שאסור מדברי
סופרים אין המים נודקין את אשתו שנאמר וגבה וכו' והנה
הראש"ד וכל הראשונים מחבין ערוכה דכוטה וינמזה ד' כ"ח
דמוקי לה הנימזה לנרייתא דאמן שלא שטיית ארוכה ושומרת
יבם דלריך להיות שקדמה שכינה בעל לנעול דמשכחת לה שגא
על ארוסתו בבית חמיו. מנזאר להדיא דמוקי מנוקה מעון.
דאל"כ איך משקין אותה. וגראה למרן לדברי הרמב"ם דאדרבה
הוא דיו מנא. דהנה הגאון בעל ח"פ גאה"ע סי' קס"ו הקשה
מאי מקשה הגמרא על הא דמוקי הגמרא שגא על ארוסה בבית
חמיו דכוות' שומרת יבם שגא עלי' יבם בבית חמיו שומרת יבם
קריה אשתו מעליא הוא. דילמא מיירי שגא עלי' שלא בעדים.
ובינמזה נריך עדים. וגראה דלרמב"ם ז"ל ה' קשה קושיא זאת
של הגאון בעל חנן פניה. ומתוך כך הכריח דיעו. דהנה הגאון
בעל משל"מ שס' ד"ה אחר שכחתי כל זה. הוכיח הכי דנעל
ביאה אסורה נמזיד רק דנשעת השקאה שגא הוא מנוקה מעון
יעי"ש. וא"כ מיושב קושיא האנן פניה דוודאי מיירי דאיכא עדים
שגא עלי' בבית חמיו. דהא ע"כ ז"ל לדעת הרמב"ם דמיירי
דנשעת השקאה שגא עלי' בבית חמיו דאל"כ לא הוי מנוקה
מעון. וא"כ הא נריך שקדמה שכינה בעל לנעול. ולריך לומר
שיעדים שיעידין זה. (ונומני כה"ג שהוא אינו יודע רק עדים
מעידין בכריחות ד' י"ב) ושפיר נוקשה הגמרא שומרת יבם קריה
בו וא"כ צ"כ פסק הרמב"ם מוכרח דהא מקרי אינו מנוקה מעון.
ונומילא נריך לאוקמא דשגא נשעת השקאה. רק דאיכא עדים.
ושפיר נוקשה הגמרא שומרת יבם בו משא"כ אם לאמר דלא
כהרמב"ם הל"ל דגא על בו מקרי מנוקה מעון. שוב אין הכרח
דשכיח נשעת השקאה. ונומילא דאין הכרח לאוקמא דאיכא עדים.
וא"כ קושיית האנן פניה נמוקמה. רק דקנחית לפקפק ע"ז דלכאורה
מוכח בכריחות ד' י"א ע"כ. דהכי דנודע לו עפ"י עדים הוי כמו
יודע בעצמו דקאמר שס' או הודע בו אלימא צחרין הרין ואין
מחזיקין קרא צע' יעי"ש.

אופן נ' גראה להרן דאדרבה הרמב"ם הוא דיו מנא.
דהנה הקשה וא"כ מנאמי דמפרשים לנוה לא מוקי הגמרא
דמשכחת לה דקדמה שכינה בעל כגון דקידשה בביתא. וגראה
דהא ה' קשה לרמב"ם לכן הכריח דיו דאפי' גא על ארוסתו
בבית חמיו דהיא רק איסור מד' מקרי אינו מנוקה מעון.
וא"כ כשמוקי הגמרא גא בו ע"כ ז"ל דמיירי גא עלי' בשגג
וכשיטה הרא"ש ושאר פוסקים דנשגג מקרי מנוקה מעון. ודלא
כשיטה חס' קידושין ד' כ"ז ע"כ ד' מנוקה וקושייתם שס' כנר
מירצה בס' חומת בני על נכח. והגמרא מקשה שפיר דכוות' גני
שומרת בו דבינמזה קונה אפי' ביהא שגג. וא"כ מיושב שפיר
קושיית המפרשים דלא מני לאוקמא דקידשה בביתא דלפי שיטת
הרמב"ם דנאיסור מד' מקרי אינו מנוקה מעון גס בקידשה
בביתא אינו מנוקה מעון דרב מניד מאן דמוקדש בביתא. וליכא
לאוקמה גא עלי' בשגג. דביאת שגג גאה אינו קונה כמנזאר
נר"י הוגא גאה"ע נח"מ סי' ל"ג. הכי מנאן ראי' ברורה לשיטת
הרמב"ם.

אופן נ' גראה למרן דברי הרמב"ם דאדרבה הוא דיו
מנאן לפי קושיית דלעיל דלוקמה כגון שקידשה בביתא. דהנה
למרן איך מוקי הגמרא גא על בו והא אינו מנוקה מעון ד'ס
לדעת הרמב"ם ז"ל דמנזאר הרמב"ם פ"ב מה' כוטה ה' ח' ונמשל"מ
שס' ה' דהכי דה' מנוקה מעון נשעת קיטוי רק אחר קיטוי גא
ביאת איסור מד' מקרי מנוקה מעון. וא"כ משכחת גא על
ארוסתו בבית חמיו צין קיטוי להחירה. וא"כ מיושב הקושיא דלוקמה
כגון שקידשה בביתא. דא"כ הקשה הא אינו מנוקה מעון ד'ס
דרב מניד אמאן דמוקדש בביתא. ואין להרן שבי' אחר קיטוי
וקודם סחירה ז"ל דח"כ אינו יכול להשקות דהא ה' הקיטוי
קודם הקידושין ואין הקיטוי נחשבת לנלוס. וא"כ ראי' ברורה
לדברי הרמב"ם מדלא מוקי לה כשקדשה בביתא. ועיין בס' ערוך
לגר יבמות ד' כ"ח מה שחירן לדברי הרמב"ם.

שאלות ותשובות.

עוד בענין ברכת ביש וישחבחי

ס"א ס"ה כ"ה יוס"ף פערלשטיין ר' ח"ץ קאפענהאנען י"ט.

ראיתי בש"ל (מכתב ק"ב) שהרב מהר" שמואל יהודהאבן נ"י

בזה הרב מהו דוד דייטש ל"ה השיג על הערתי במכתב קב"ח ולעג"ד שלא כדת השיג עלי וכמו שאנדר:

מה שאל הרב ל"ה היתכן שאין או מהגר מאחור יחדש דין לענין חזרה ממעריבי מלחמה שלא טהג עוד נימין (כעין קושיא זו הקשה הרב"ש בפ"ק דחולין דף י"ז על האינע"י דרבי ירמיה ע"ש וע' סל"ה דף ח"י מזה) על זה חשיב שמלחמה נזה הענין אה שחזרה נפסי נש"כ הורש"ל (מטה משה) צסימן כ"ג ח"ל ואומרים פסוקי דזמרא וכו' ע"ש שהחריך מאוד ולנסוק כתב לכן לר"ך לתור שלא לדבר בין הזמירות עד אחר י"ח וחס סח בנתיים נחטלה הכוונה, וחזרתי אהן הגדודים לערוך מלחמה אהו לעכב חפלתו חה שחמרו צירושלמי השח בין ישחבת ליוגר אור עבירה היא צירו וחזרתי אהן ממעריבי מלחמה ר"ל אהוה גדודים אשר המה מעריבי מלחמה שגבר ההפזרות פסוקי דזמרא, ואם שח חחרין מלחמה מעריבי מלחמה לעכב חפלתו. וע' א"ר סימן ל"ד אהו צ"ל. ולגש ל"ד סימן ג' וכו' להביא ראיה לדברי הפוסקים הג"ל שפירשו דברי הגמ"י לענין חזרה בענין חפלה דגרסינן במנחות דף ל"ו ע"ה אמר רב חסדא סח בין חפלה וכו' הנא סח בין חפלה להפילה עבירה היא צירו וחחר עליה ממעריבי מלחמה וע"ה פ' רש"י ותוספת ד"ה עבירה. ובסוטה דף מ"ד ע"ה כמאן הולא וכו'. והנה הרמב"ם פסק בפ' ז' מהל' מלכים ובפ' ד' ויהלכות הפילין כר' עקיבא דהמריר הירא ור' הלל כמשמעו. וה"ל קשה על הטור למה מציא צסימן כ"א דין של חזרה דלא כר' עקיבא הלא כרבי יוחי הגלילי וצסימן כ"ה מציא סתמא ולא יפסיק נתיים לדבר וכו' ואם דבר עבירה היא צירו. וגם בלא זה קשה על הטור ופ"ע קושיא הרב ל"ה שהקשה על הגמ"י היתכן שמחזר מאחור וכו' לענין מאי מציא חסדא הטור ופ"ע עכשיו הדין של חזרה ממעריבי מלחמה הלא ע"כ נר"ך לפרש כמו שכתבתי בזה המרש"ל וה"ל מיושב שפר חמיהו על הגמ"י וגם מיושב בזה כהירה הש"ע מסימן כ"ה על ג"ה ואף ששלמי לחך קושיא הרב ל"ה מא"ח סימן רמ"ח כי גם עכשיו יש לנו מלחמת מלחמה וצפרט לפי מה שכתב הב"ח דכ"ו ליהודים האנשים לסייע וה"ל יש להמציא ג"כ נפקא מינה צאן הזה, מ"ח מאחר שפסקין כר' עקיבא לא רציתי להחריך יותר.

ומה שהביא עוד ראיה מדברי הרמב"ם מפ"ק דקדושין סתם בעלמו לנסוק מחפר פ"ח גם שו"ת מהרש"ל סימן ק"ד וסל"ה הקדוש נר"ך קב"ח מציאין הדברים ותימא על הט"ז ופ"ח שלא חזרו. ובעיקר חמיה' על הרמב"ם שלא הקשה על צ"ש שחבת וגם על ברכה ג' אהו ע"ה ט"ז מ"ז' כמו שהקשה על ברכה פ"ה' היה ל"ל צע"ה ליישב אה רשאי אהי להנכים ראשי בין הגדולים הג"ל ולא ירענו גולגלה. ולכאורה יש להקשות למה שהקו בולס חזרתי יראו עינינו שהיא נחקל ג"כ אחר חמיהו ההלמוד ע' חוס' ברכות דף ד' ה' אמר ורמ"ה ברכות ס"ה ויט"ר רל"ו וט"ז אהו צ" וע' באגודתה והקנו ברכה יראו עינינו ע"ש ויכל הג"ל מוכח שלא נזכר ב"ס וה"ל למה לא חמיה אחד מיהארוגים הגרעיים לי על הרמב"ם גם על זה. על כן ל"ל לחלק ואומר: כל מוקד שהדין משה בנמרה שלט או שהיא מזה או חוב אע"פ שלא אמרו בנמרה דרבינן לברך ומוציאין אהו שהגאונים חקנו לנו עליה ברכה לא עליה על דעת הרמב"ם שאין לברכה וראייה

לדבר נר של שנת האם נזכרת ברכה זו בשם? ע"ה רס"ג בטור. וכח ש"ס הב"י דמזכרין בדרך שמזכרין על כל הדברים שצ"ב ב"ס מד"ס. גם ברכות בחולים יש לנו לברך כיון שהיא מזה ופטור מק"ש וכו' וה"ל לדברי הרמב"ם אה חקנו הקדושים ברכה יכול לברך כיון שהיא מזה ול"ק מידי מנפ"ה' כמו שגראה צפירוש מהתינוח קושיא הרמב"ם שהקשה לנסוק ועוד למה מזכר הכהן אהו עשה שום מזה דייק לשון מזה ולא כיון בלחוד אטעמא דלא מזכר בנמרה. ועוד ל"ל להביא ראיה לדברי ונדברי הרמב"ם ביומא ס"כ"ד שלא מצינו בש"ס רמז לטבילה (הן מולד חוב הן מזר מנה). לא כתב שלא מצינו ברכה לטבילה בש"ס הלא רמז לטבילה ש"ס נמלא חוב או מזה להטביל היינו ג"כ מזכרים אה חקנו לנו הגאונים קן אע"פ שלא נזכר בש"ס. וע' שו"ת רש"ח סי ר"ש וכו' חשכ"ט שכתב לנסוק כי לא מצינו לא זה ולא זה בנמרה וכו' ע"ש וגם יורה דש להלויק פסק ר"מ צ"ח ס' רכ"ה לענין בר מנה שלא לברך ברכה זו אע"פ שהיא מומרה צ"ר פ' הולדת מהחר שאין בזה מזה לא. וה"ל מצינו לדיון כל שאינו ברכה לזדה הלא בתוך הברכה יש שנת וחפלה בעלמא כנון ב"ס וישחבת ויראו עינינו וחקנו לנו הגאונים קן יכולין להחפלקן אע"פ שלא נזכרו בש"ס כעין שכתב החוספת פסחים דף ק"ד ר"ה חק וצפרט ש"ס העיקר הדין ג"כ מצינו בש"ס כנון חוב פסוקי דזמרה שנת דף ק"ח וברכות דף ל'. ומציאו הטור ב"ס כ"א, ואם הדין מזה בנמרה הן מולד חוב הן מזר מנה ומוציאין שהגאונים חקנו לנו ברכה בזה ג"כ אין חיסור בדבר וגם מהורה מה שהקשה הט"ז ופ"ח על הרמב"ם.

(הסוף יבא בשבת הבא)

בענין אם מותר לכהן בודד לשחור ביטי טומאתו או לגדל פרע יותר משלשים יום אפילו בשבת ור"ט.

סב"ס גבריאל ארלער הבהן לי פירי דף אב"ע דר"ה י"ה.
(כ"ה)

חמס מה מאוד תהיה הופרטי' הב"מ צ"ה מהל' ביהא מקדש על הרמב"ם דל"ס טעם דפרועי ראש חסור מקרא דיוחקל משום דוניה דשהוי יין מה ש"י נתייה אף פרועי ראש ולא ילפי לי מקרא דאורייתא דכחב צ"ש שמיני ראשיכס אל חפרעו וצנדיכס לא חפרעו ולא תמותו אלמא דפ"ר ח"מ וכן הקשה מהרש"ל בסנהדרין ד' פ"ג ע"ה וה"ל מחך בקרא של חורה י"ל דהא לרשית והיורש"ל כ' דה"ל דוקא בש"ס חללים היו פריעה ופרי' נח"מ נש"כ הילטרין קרא דיחזקאל ע"ש. ולהר"ם ק' הריגני דהן העונד בקרועי צנדים כ' הרמב"ם בעלמו דחיסור וחוב ל"ל מקרא וצנדיכס לא חפרעו חלמא דלא מוכב הקרא צ"ש שמיני על חללים כ"ה על הכהנים בכלל והרן צ"ה לכהדרין הקשה ג"כ קושיא זו הא מקרא מלא ומהרן כנו"ס מהרש"ל אף הקשה מצי דאמרי' עד דאחא יחזקאל מאן אמרה הלא מפרש בתורה הלא שחוש שווא לא נאמרה הלא לשעת' ויחזקאל מוכח שהיא לדורות, וכנה"ג לא היו לנמרה לומר עד דאחי יחזקאל מאן אמרה? דאדרבה יש לנו לומר בכל מנה הכתובה בהורה היו לדורות עכ"ל ע"ה: ולחומר הטעם ל"ל האני

משלים ומליצות.

מטמוני האמבורג.

[God. heb. GCLY. 4to.]

ספר המוסר לבן אפרים ז"ל.

(הדפס)

[כז]

הכל היום יתרוש החורש רע הזמן הזה, יפתח אמהתם הנהגתו, יפתח וישרר חרמותו הלא יראה כי שגגה היא והאקוים יבקש את גרף נכחו, ויקליף לקולו, והכל מה מעשה ידיו, כי תחת אשר נזר ישים בנשורה שורה ההנהגה הלא השערה ולא יחטיא, וככה אלקיו יורנו, בעת הראשון שאם יחטא אחד לנפשט יישרט ולא לנש, ארום ירושנו במחשבת קומותיו (קורוהיו) וכן גרנו ונפרסיו ורכנו לא ידוקט עד אשר דק, חבל זה מוטו לא שמו ופניו הפך חמורנית והית' הנהגתו להפיק תאני' ואני', והנה הוא נלכ על עולת שלמיו נזר עליו מולד ומוטות הקים במקומו וכמך עזר הזמן ערערים וה' לפתע פתאום.

[כח]

ועוד יוסיף להפליא את עבד' הפלא ופלא, להאניד חכמה חמיו, להחיר עשה יעלים עיניהם, וה' במחשך מעשיהם ובנים חכמים לא חנו שמוע תורה ד', רהב הם שבה, ויחמרו לא סור מוננו, סורו מני דרך, הטו מני ארח, החתים ולא חתו לט, ולנבוא אשר דבר ד' אהו אמרו אמור אל תנהל על פיד ולבך אל ימחר להנחיל דבר מלשני האקוים, והשניה מופיעו את קדוש ישראל כי אין חפץ בנבילים לשמוע והשני לעשר איט מניח לו לאהב דברי נדיקים, הפס כי לא ה' תפארתך אהה האים העשיר נלפיו פסילי בספק ואפרת מסכה זהבך, ואבד העושר בעיני רע, ואם נחן לך הזמן לחם והנזלה הארמה ורייח דשן ושמן, ושמן על ראשך לא יחמר ובר הקוים לא תכלה, ושירעה מקנך בר נרחב, ונחן לך חלק אלפים לונה ואלפים, סוסים וחמורים, עבדים עבדי הארמה, עושר ונכסים, ואיך חמר לנשך מכל אשר תהווה. הנה סס ד' נא מורחק נאף ובעברה נוצר אפו, וכונד משאה ישאה עליך ולא יסליטך לחבל מוט, וזה רצון שנים תחי' ורצ שיקו ימי שניך גם קצורה לא ה' ל' ובחשך סיד יכסה, ולכן גלילי התקדש חג ושמחת לנצח, בזה הלכך בדין זה השמית, כי הלה ויחלה הם דברים הרבה מרבים הכל ויחפר ימי יי הנלך, ויעשם כלל, ובאשר הוא סוף כל האדם נכסה זכרם ולא העלגה על לב, והחי יחן אל לנו כי כל אשר ישיב הסדו הזמן את האדם מודע היות כל עונותיו עמו לא לעזר ולא להועיל, כי לנשה וגם לחרפה.

[כט]

ואם כן ימאסן איש את כספו ואת זהבו אשר עשו להם ידיהם חטה, כי נלל החכמה אל הכסף, ולא השענה עיני ארואים להנה והבל, כי האקוים עשה את האדם ישר, וכן

לנרק ימליך מלך נדיק תרים ישורו למשפט, והנה נקשו חשונות רבים, ומה שראוי לקרב רחוקו, והקריבו רחוק רחוק מי ימלאם, ימלאו החורה וינחרו נכסף נחר, וה' מעשה הנדקה לנעקה, והמשפט למספת, ואת ספית קלי החכמה נשפלה יספלה, ואם לנב נמחרים ינין לדעת שהחכמה היא עזה ונורה וטובה מבלי קרב, וקרבים מרמות לעשות חפך ולרבר חועה והוללות בלנבם בחייה' על הארך אם כן העם היושב זה נשוא עין.

[ל]

קרבו גוים לשמוע כי כל זה נחפן הזמן ונגזרתו וחומותו בערה על כל (יושני) נבא הארך, החרימם נחנם לעצב נמה שהראה להם טוב נעמלם, ויטיב לנב וילכו נמרחה עיניהם, יסיר כעם וילבם ויעציר רעה מנשרם, נבשרו אוחם נשורה מניחת, ותרוץ חליו גלת הוצב במרוצת גלגלי סנותיו, ועשה אהו נרכה וחל נפנו נשונה וננחת, תאנחו ינושיל יר נען ארו שטה ושעורה נסמן והדם ועץ שמן ישים לו נפרדסי רמוניו, יעלה ראש נברוש הדבר והאשור יחור מחפארת הדם לנחת בית, והחכמים משיב אחר רעהם יסכל ועצב מלאכיו משלחת מלאכי רעים לנגד הנדיקים לרעה ילשים, ואיך לא ישים על לב זה הזמן ולא יאמר הלא שקר ביומי.

[לא]

אכן אהה! משהתר, לקי ישראל! כי בהנהגת הזמן הזה יבואו וגם יכלנו כל חמיו לב, כרעו יחדיו ליגיע כפי הזמן שלוח לנו לא יכלנו מלט משא ונפשא בשני הזרות הלכה, האשואים מני בטן להקים דבר אקוט, העמוסים מני רחם לרחם על פלטת החכמה תהורת ד' עד זקנה ועד שכיבה, בערב נפשא נאה ונבקר היא שנה לעבודה, חסכול ומשאה עול כנר וחמק ועל כהן חסכלו איך משא תרפה ולקחה מיד הזמן כפלים כלמה ונת, איך ה' לאין התורה והחכמה והשועת הפארתה יורה ושנה על עפר נכסא ליום החג אין כסא, ולא יוסיפו יקרוה לה רכה ועמונה, מדעתי כי קשה עורף אהה הזמן חמר, גם לא שמעת מוטא לא עליך עח נחן לך ממשלה למושל בהנהגה נרוחיו, גם לא ידעת בין טוב לרע — גם מאל לא פתחת אונך בחכמה וכדעת מה שירש לעשות למנהיג בשינהג וזלחו ביושר, כי ידעתי נגוד הנגוד, ופושע מנשן קורא לך.

[לב]

ההקבצו כלכם ושמעו! מני נכס ירא ד' אשר הלך חשבים בחשבה ד' אהבו, וינטח בשמו וישען נו, כי יעשה הפזי בעולם שכלו טוב והגלית דרכו, ולדיק נדקחו כגלי הים ונבהר יער שליוו, לא יכרת שמו ולא ישמר מארך החיים. לא יאמר לריק יגיעתי בראותו ולדי הזמן יזמנו לו מנוקות וננוקנהו פרץ פרצות נארך כחמר חולות, כאבני גיר מגפלות כי ינחמנו עמו וירחמנו, ואחם נערחם הכרם גולתם העני, וניחכם נמו לא נדק, וטוא עוולו נוגיו נו, עשיהם עושר ולא ננושט.

(ההסך יכל נכסבים הנאים ליה.)

שומר ציון הנאמן

ש כ ח ב

להרים קרן התורה והתעודה ולהסיר מכשול מדרך האמונה

ומחלקותיו ארבע

חקירות, חרושים וביאורים, שאלות ותשובות, משלים ומליצות

הוֹסֵד מַחְבֵּרַת רַבָּנִים וְאִנְשֵׁי מַדְעָ עוֹמְדִים בְּפֶרֶץ וְשׁוֹמְרִים מִשְׁמֵרַת הַקֹּדֶשׁ

על יד הרב אב"ד דקהל חכמי יע"א תהא"ר יעקב עטמלינגער כ"ו, ומעני הנצי"ב שמואל נלא"א כ"ה יוסף ענאך ז"ל המזל"ו לאור

[158]

א ל ט א נ א יום ו' כ"ג תמוז תרי"ג לפ"ק.

[כנה]

חקירות

הקירה בדין מצא בה היניק משלך.

מאנן מיה יעקב עמטלינגער ר' אבד דקין אלטאנא נ"ט

מבשריו (פ' ב' משנה ז') חנן מלא בזה חטוק מושלך אל
רוב עבוס עבוס אל רוב ישראל ישראל מחנה למחנה ישראל
ומניח על זה נחוספתח מנחה למנחה מטילין עליו שני חומרין
ורין זה מושבם וכל הפוסקים הביאו הרמב"ם ה' א"ב (פ' טו')
והטוש"ע אהע"ז (סי' ד') ע"ס והנה מהו הפ' מטילין עליו ב'
חומרין פירש הר"ש שח' רמחמירין עליו כישראל דאסור בנזלות
ומחמירין עליו כמותי כי ה"א דאחמירין בפ' ר' מיתח (דף כ"ט)
דמתי העוסק בחורה א"כ אל קדש חשה ונא ישראל אחר וחד
וקדשה עכ"ל ומה דנקט בכלל החומרות גם שלא לעסוק בחורה
אף דזה ה"ו קולא לגבי ישראל שמה לעסוק בחורה י"ל הרי יכול
לעסוק בנ' מלות דב' דלימוד זה מותר גם לב' דאחמירין בכהדרין
(שם) ההם בשנע מלות דדכו ולא קשה ג"כ היאך יעשה לענין
קריאת שמע דאל ישראל הוא צריך לקרות ואם כותי הוא אסור
לקרות י"ל דלמ"ד בנדרות (דף כ"א) ק"ש דרבנן אין קפידא כ"כ
אל לא יקרא ואעפ"כ שייך לומר מטילין עליו ב' חומרין כיון שלא
עובר חמור דאורייתא ואפילו למאי דקיימא לן ק"ש דאורייתא
ג"כ י"ל כיון דנענין פירשיות דק"ש הוא קבלת עול מלכות שמים
ועול מוטל ושלל לעמוד ע"ז וכל זה שייך גם בב' גשפיר יכול לקרות
דהרי במוות דידל יכול לעסוק ואפילו פרשת ויאמר כיון דבתיב
בה ולא חתורו אחרי לבבם וגו' שייך ג"כ גבי ב' לענין מנחות;
המ"ס מי יתן וגו' היאך יתנהג ב' חומרות לענין שבת לפי מה
דאחמירין בכהדרין (דף ל"ח) ע"ס שבת ח"מ שגאמר יום ולילה
לח ישבותו וא"כ היאך יעשה אל ישבות שבת ש"כ הוא ואסור
לשבות ואם לא ישבות שבת ישראל הוא וחייב לשבות. והנה ידוע
קושיה המפרשים בנענין זה להקד שיעות דלחנות קודם מ"ח ה'
דין ישראל רק להחמיר ולא להקל היאך נהגו לענין שבת והרבה
כבר נדבר בזה (ולא ידעתי למה חקרו בענין זה גמיה ש"יכו לדינא
ולא בהך דמוא חזק מושלך שיש נפקותא גם לדירון) והגאון מ"ה
פנחס הורוויץ ז"ל בספרו פנים יפות נפ' נח חירן על קושיא זו
דלחמ"ס יום ולילה לא ישבותו היא שלא יהיו שבתים יום ולילה

שֶׁאֲחֲרָיו בְּרַבְהֵי יוֹם וּלְיָלָה וּלְפָנָי אֶפְסָר שֶׁהָנֹחַ עָשָׂה מֵאֲחֵכָה
נַעֲמָ' וְנִמְנָאֵי שָׁנָה. וְהָא דְכַחְנו הַחוּסָפ' נִסְתַּדְרִין שָׁם מִה
דְּהָלָא דְיוֹם וּלְיָלָה לִי חֵינִי כְּכֹל דְּנִאמְרָה וְלֹא נִשְׁמִיעַ דְּלִישְׁרָאֵל
נִאמְרָה דְּהָרִי יִשְׂרָאֵל נָעֻטֹו לְשָׁבוֹת וְהָרִי לְפָנָי אֶפְסָר דְּנִאמְרָה גַּם
לִישְׂרָאֵל דְּלֹא נָעֻטֹו יִשְׂרָאֵל לְשָׁבוֹת יוֹם וּלְיָלָה שֶׁאֲחֲרָיו יִלְ שְׁהָרִי
מְכֻמָּה דְּרִשׁוֹת מִקְרָא מִוכַּח דְּאֶפְסָר שִׁיחֻלוֹ שָׁנָה וְיוֹהֵ' כְּמוֹכִים
זֶה לֹא וְעַ' נֶרֶךְ לְשָׁבוֹת יוֹם וּלְיָלָה וְאֲחֲרָיו עַבְדִּי וְעַ'פִּי הַדְּנָרִים
הָאֵלֶּה מִזֵּמֶן פֶּסַח גַּם לַחֲנוּךְ מִזֵּמֶן סֶפֶק יִשְׂרָאֵל סֶפֶק כִּי כֹה־
שִׁשְׁבוֹת בְּשָׁנָה וְיַעֲשֶׂה מֵאֲחֵכָה נַעֲמָ' וּמָ' שְׁהָרִי חֲלָלֹו לֹא יִחֻלוֹ
שָׁנָה וְיוֹהֵ' כְּמוֹכִים זֶה לֹא אֵין כְּדִי הָיִיד נִחְשָׁבוֹת ר' עֲקִיבָה
(נִכְשָׁמֻטוֹת) עַל דְּבָרֵי הַגָּאֹן הַגָּל ח'ל וְאִלּוּם לַעֲבֹד אֵין קִיּוֹם
לְדַבְּרֵי הַגָּאֹן אֲכָל דְּאִ' עֲרִיין יִקְשֶׁה לְרָל דְּס'ל חֲזִי שִׁיעוֹר מוֹתֵר
מִה'ת ח'כ אֵין נִיּוֹה' וְשָׁנָה כְּמוֹכִים לְהַדְרִי אֶפְסָר לְקַטוֹר בְּיוֹם
הַשָּׁבָת כִּחֲזִי גְרוּגָרוֹת וּבְלִילֵה שְׁלֵאֲחֲרָיו בְּלִיל יוֹהֵ' חֲזִי גְרוּגָרוֹת
דְּלַנְנִי כָל אֶחָד הוּא ח'ט דְּשָׁנָה וְיוֹהֵ' אֵין מִזְטַרְפִּין כְּדִאֲחֵיָה
בְּמַחֲנִיתִין בְּכִרְיָחוֹת וּמִנֵּר אֲחֵרָה דְּיוֹם וּלְיָלָה לִי מִזְטַרְפִּי לְהַקְדִּירוֹת
כְּגִרוּגָרוֹת וְלֹא שָׁנָתוֹ יוֹם וּלְיָלָה שְׁלֵאֲחֲרָיו וּנְבִיל עָשׂוֹת מֵאֲחֵכָה בְּהֵ'
עַבְדִּי חֲמִשָּׁה לַעֲבֹד מִשּׁוּם הָא לִיכָא פִּירְכָא אֲדֻגְרִי הַגָּאֹן ר'פ' זָלֵ'
שְׁלִישִׁי לְקִישׁ דְּס'ל חֲזִי שִׁיעוֹר מוֹתֵר מִה'ת בְּלֹא־הָ לֹא קֶשֶׁה קוּשִׁית
הַמִּפְרָשִׁים וְאֵין לִוְדִי לְהַתִּירָק לְמוֹר דְּנִבְנִי הַלִּילֵה הוֹלֵךְ אֶחָד הַיּוֹם
שְׁהָרִי לְפִי מִשְׁל' הַרְחֵמ־ה' מְלָכִים (פ' ט) שִׁיעוּרִים לֹא נִאמְרוֹ
לְבָנִי וּלְפָנָי גַּם נַעֲשֶׂה הַבֶּן מֵאֲחֵכָה בְּחֲזִי שִׁיעוֹר כִּגֹּן שְׁקָר חֲזִי
גְרוּגָרוֹת כְּדִי נִחְשָׁב חֲלָלֹו מֵאֲחֵכָה וְלֹא יַעֲבֹר עַל לֹא יִשְׁבֹּחוֹ וְח'כ
אֵין קוּשִׁיא עַל הָאֲנוֹת שְׁהָרִי אֶפְסָר שֶׁעָשׂוֹ מֵאֲחֵכָה בְּשָׁנָה בְּחֲזִי
שִׁיעוֹר דְּלַעֲנִין לֹא יִשְׁבֹּחוֹ נִחְשָׁב מֵאֲחֵכָה וְלַעֲנִין שְׁנִיתָה שָׁנָה לְנָבִי
יִשְׂרָאֵל אֲעָשׂוֹ מֵאֲחֵכָה וְעַל כֵּן לֹא־קִיּוֹת הַמִּפְרָשִׁים רַק לְר' דְּס'ל
ח'ט אֲסוֹר מִה'ת וְלִדְרִי תִירָק שְׁפִיר דְּלִיל' הוֹלֵךְ אֶחָד הַיּוֹם וּנְכַח
וּנְכַח דְּלֹא יִשְׁבֹּחוֹ לֹא נִאמְרָה לִישְׂרָאֵל מִדְּחֻלוֹ שָׁנָה וְיוֹהֵ' כְּמוֹכִים
זֶה לֹא וְלִיכָא תִקְנָה לַעֲשׂוֹת מֵאֲחֵכָה בְּחֲזִי שִׁיעוֹר חֲלָל בְּאִחֻת מִה
שְׁחָדַשׁ הַחֹמֶשׁ ר'פ' זָלֵ' דְּנִבְנִי קוֹדֶם מִה'ת הַלִּילֵה הוֹלֵךְ אֶחָד הַיּוֹם
בְּלֹא־הָ לֹא נִלְעַבְדִּי שְׁהָרִי יוֹפִיעִין דְּיוֹם הוֹלֵךְ אֶחָד הַלִּילֵה מִנְרִיתוֹ
שֶׁל עוֹל' כְּדִאֲחֵרִיין בְּחוּלֵן (ד' פ') וּמִיִּבְרִי תִיתִי שִׁיבִי נִבְנִי שִׁיעוֹר
אֶחָד שֶׁל חֲשָׁנוֹן הַיּוֹסוּפִי מִשּׁוּם דְּכַחֲבִי יוֹם וּלְיָלָה לִי וְלֹא לִילֵה יוֹם
הָרִי סוֹר הַכְּחוּב לְכַחוּב כֵּן לְהַקְדִּים יוֹם מִשּׁוּם דְּהוּא עֵיקַר טַי
דְּכַחֲבִי חֲשָׁנוֹ יוֹמֵה וּלְיָלָה וְהָיִיתָ נוֹ יוֹמֵה וּלְיָלָה וְהָיִיתָ כֵּן וְלֹא

• 11

שאלות ותשובות.

השוכה בנר שמל ולא טבל לענין שבת.

מבני ההלכה ש"ה אשר לעטול וכל ש"ה אכל נדון גאלין ע"ה וסמכו נסד בירושלים ע"ה י"ח תי"ב.

(כ"ה)

(כ"ה)

וגם לפי המשל והטעם של המדרש משמע דנשנת ציום חול דל"ה ט' דמולך ומטרונא ל"ל נה ונשם' דין ח'ר נהדיח דאפי' בשני בשבת כשנחת ח"מ (הן אונות שיש מקום אחי ליישב דברי חז"ל דלא ליסתרו אהדי עפ"מ נס' המקנה פ"ק דקדושין בחוס' דף ל"ז ע"ה ד"ה מונחת כל לישן קו' המפרשים שהקשו הא"ך שמו' ההנחה את השבת הא' ש' שבת ח"מ יעוין הפרשת דרכים דרוש ח' והי' דהי' להם דין ישראל לקולא ע"ש [ונוזה מוכח כדנרית דהרי האבות מלו וטבלו וקבלו עליהם וקיימו כה' חטולה וכו' לנס לשמים והעפ"כ הי' להם דין ישראל לקולא ג"כ עדן הי' מוחרין על הזהרת יום ולילה ל"ו והי' נגר שמו' ול"ט] ולענ"ד אפשר ליישב קשיים עפ"מ נס' טורי אגן. נוס' חגיגה דף ג' ע"ה ד"ה ש"ה תהילה לגרים כו' רמזות ונקראי דהאבות ילאו מכלל נ"ג מדיחור דחיינו להנרקה אע"ה שלא יא' שפחה ונכרית כדדרשו רז"ל יצונו דף ק' ע"ב מקרא ולכלל ישראל לא באו מרגש עמם ליוכד ויודאמר אלא ע"ה אחותי ב"א ע"ש באורך) והי' נס' הכ"כ דכ"כ לא הוחרו כ"א יום ואח"כ לילה לא יסבחו חז"ל לילה ויום מותר ולכן שפיר שמו' האבות שבת כמו שאנחנו שומרים לילה ויום כזה לא נאסר לנ"ג מקרא דיום ולילה ל"ו יע"ש ולפי"ז י"ל דמ"ש בגימרא נ"ג ששבת ח"מ היינו נשונת יום ולילה שלחורין וזה ילפינן מקרא דיום ולילה ל"ו והיינו אפי' בשני בשבת דקראי סתומא כתיב ונזהרם המדרש נוזהר דטעמו משום דלא הוחרו זו וניחתו חז"ל לילה ויום שלחורין דלא מוכח מקרא דהוחרו ע"ה נזדרש הכל דאעפ"כ ח"מ מהטעם ומשל דמלך ומטרונא הכל חזו בזה דמלך דיוקא כליל ויום ש"ק דיוקא חז"ל ציום חול דליחת לה"ט מותר לנ"ג לשבת לילה ויום שלחורין ונזהר מדוקדק נ"ש בגימרא גוי ששבת ח"מ ובמדרש אמר גוי ששמו' את השבת הידוע ולזה נקבלה שקיבל עליו למו' ולטבול הואיל ולנו לשמים כנר הוחר לו להכניס ראשו בין מלך ומטרונא חז"ל לא הוחר לו עדיין להקל ולהשליך מעליו מן הזהרתו מזה שהחר' עליו צפי' בתוה"ק לשבות יום ולילה שלחורין אפי' בשני בשבת כ"ז שלא מל וטבל דכ"ז טבא טבל עדיין כ"ז הוא למה שהחר' צפירוש ולפ"ז אין מקום לפלפל כנ"ד שכנר קבל עליו מו' ונימול כנר ועומד ונוספה שיהרפא ויטבול ולנו לשמים שמוחר לו לשבות ע"ס ישראל ליל ש"ק ויומו שלחורין והי' המקנה על קו' המפרשים הכל ח"ש גם לנרית המדרש כיון דהאבות מלו וטבלו וקבלו וקיימו כל הנוחה בודאי הוחר להם לשמו' את השבת דהיינו ליל ש"ק ויומו ואין זה סותר למאי דהוכחתי לעיל מדנרית המקנה דקודם טבילה אינורשאי לשבות דא"כ ל"ה חזי דנר ככל דשפיר י"ל דקבלת הנוחה לחוד מהני שיהי' מוחר לו לשמו' את השבת ליל ויום ואפי"ה כקאמר שפיר נגמרא נ"ו דמדקקי ל"ה הני הלמא נושא דהמילה נלא טבילה היו חזי דנר. אמנם הגרע"ה נספרו כנר שדא' נ"ג נגא' כדנרית המקנה ע"ש בסכ' קט"ו כתב תוכחת מו' לילה להמחזיקים נתיים משרחת

נכרית

מלמדי ככל המקרא שהקדים לילה ליום רק נר' מוקימות ופירח לילה ויום (דנרית כ"ה) להיות עיניך כחיות חל הניח הזה לילה ויום (מלכים ח') חרונה עיני דמעה לילה ויום (ירמ' י"ד) שלשה ימים לילה ויום (אסתר ו') וכל ש"ה מוקימות הדנים הקדים יום לילה וגם באלה שהקדים לילה יש ליתן טעם דלענין פחד הלילה עיקר יוחר שיהי' זמן הפחד ולכן גם במירה הקדים לילה שגילה יוחר נר' שמירה מצוה וכן לענין דמעה שגילה עת הכני' יוחר כלסין הכהי' ככה חכמה נלי' ומה דכתיב באלהר לילה ויום כנר נדרש במדרש להורות שהפסיקו מנעור יום ולכן כיון שכל המקרא הקדים יום לילה ח"ך רא' מזה דכתיב יום ולילה ל"ה דים חסדן זמן חזר כנ"ג מבישראל. חז"ל ויהי שגלענ"ד בענין קשיים המפרשים, וזה העיקר מה שראיתי לחקור בזה, שידוע דענין מלחמה שבה אינו כענין מלחמה לפי הוראת השם מלחמה שהי' האומן שהולא מחזו כנדרו בשבת לר"ה נקרא עשה מלחמה בשבת ומי שטע"ה משא' כנדרו נשנת לר"ה נקרא כל היום כולו נקרא שנת בשבת דכן נמסר לחסה כסיני טרק מל"ט ומלחמה שהי' צומק נר' לשבות והנה כנר הוכרתי שהמנ"ס פסק דאין שיעורין לנ"ג ולענ"ד שיהי' להריוצ"ס בן מזה דאמרין חולין (דף ק') חר' והלא מנצי יעקב נאסר ניה"ג ועדיין כהמה טמאה מותרת להם אמרו לו כסיני נאמר הלא שנתה כמקומו ע"ה והיוצ"ה משה שמו' שנתה קודם מ"ה נהנו על פי פסוקים הדברים מבלי הקבל' ולא נשהט ע"י נתינת המו' והקבלה ולכן למד שמנצי יעקב נאסר ניה"ג שיעדיין לא הי' חילוק בין טמאה לטהור' נאסר איסור ניה"ג בטמאה גם לאחר מ"ה וכן דשיעורין נמסרו למשה כסיני כדאמרין סיכה (דף ו') ח"כ קודם מ"ה מה שנאסר לנ"ג נאסר בלא שיעור בין רב בין מעט ובא' כנגד לאחר מ"ה ולכן שיעורין לא נאמרו לנ"ג. ומה נשפוט ג"כ כיון דל"ט מלחמה לא נמסרו רק כסיני ח"כ קודם סיני הי' נקרא שניתה ומלחמה לשבות מכל דנר טורח ויגיעה קלת חזי הפי' יום ולילה לא יסבחו שלא יסבחו לגמרי ממה שנקרא מלחמה כפי הלשון דהייט שיש צו טורח ויגיעה חזי לא נשהנה משנתה חורה לישראל ולכן מי ששבת מכל ל"ט מלחמה ונשא משא' כנדרו נשנת היחיד לא עזר על יום ולילה ל"ו וכן מי ששבת מכל יגיעה חף שהאיחזקין כל ש"ה חומות כנדרו לר"ה הגם שלענין שבת נקרא עשה מלחמה מל"ט עזר על ל"ו ואין לומר דא"כ דלא יסבחו ונתיים השבות חלוק שניתה לשני ענינים יקשה כקדשה המוספ' כסבה דרין הכל ונ"ל דלא יסבחו באמר לנ"ג ולא לישראל כיון שלא נשנית ולא שייך ח' המוספ' מדר' הקב"ה לישראל לשבות דאחרי יכול לעשות מלחמה של יגיעה באינה מל"ט מלחמה דח"ה כיון ש"ה התורה לשבות זכר לניחת מזרים שבו מעבודות חזר לנרית עולם ודאי אין סבר' שהט"ל הכהו' על ישראל לעשות מלחמה יגיעה דא"כ אין זכר לדברים האל' בזה חז"ל מל"ט מל"ט קשיית המפרשים מהורגת בזה ד"ל דהאבות קיימו שבת ועשו מלחמה יגיעה באינה מל"ט אבות מלחמות להחמיר וכהאי גוונא משהיה ג"כ שספק ישראל שפק כ"ג יקיים שבת מבלי שיעזר על יום ולילה ל"ו.

משלים ומליצות.

מטמוני האמבורג

[Cod. heb. CCLV. 4to.]

ספר המוסר לבן אפרים ז"ל.

(15-11)

נרובים אלה לטען ברכות הרי"ה חננל מחת ברכות שמים ורחם
רחם רחמים ריחם וכו', רבנן וכו', ענדים ואפחית, מקנה וענדה
רנה, וכל אלה יקרה, והנהגתם אולם לנניחם אחרים לאחיהם שולם, גם
בניהם עדי עד יצאו על כסא המלוכה על מנועי פיה יחננלו ועל כחף
חבשלה נטוהם ונניחם יצילו נחמן, הן אלה כלכם קודמי אלה הגדולה
סארי זקית, לכו בליו אלהם וחננו סארי נחמם, ונכזק זיקות נעמם
אל הגערה סד האק היתה אלה לכם לטענה משכנן.

[לם]

שבע אלי חדש לך סנקי ד! הניש לאברהם אב העון. על פה
גדלקה הדיק פה סגריע אלי מהטוב, ולא לרר אוחו האין פעט
אב רב, וניכטא וינא (ואסר) נדק לאברהם לז עלין קוה שמים וזרן
לו לנח נחנה עה פה ארט לו האלאים והגשעו, ותלכס פסט ילא עה
רעב ופקה כסף, וטסף עד פה ארץ כנע לחרה בלור הדיס, ויענג
מור ד' והורח שבינו, ועס אלף אלכיס ורני רננות המונים אט ונחלו כל
סוד בטר ומחצית. ואין לך יעלה כעס נלנט אס האין ילח פלאכי
לחאדי טיט נשולס רה, נהקסה נראשנה לאר פאעט, גולח'
סאגלי אסר, כי אין לך אסר לז יחטא אכל אס הוא נהגהו הפסח
עד לרעה וד קץ פעט, פעט פעט יגרעט אה החפס פלגי נסה אשער
רב טח הדיק, ויחסי האין כשו בן שורח פנלי פסחה לגשול סבר טור כי
פאבו טורח אקט ויקוט נחפח הדיק אס אה ד' אקט אוחט, וסכת
האחז ד' חת' לט ללל כי יסח האללים, ורעעט לשולס חת' ונדקחו לז
חפס.

[לג]

אולם מה שהקבלתי את האמן הוא שיראם שהתגברו כאשר אמרתי, החזו שואם בתבונה וקן נבעלי, עד שבאשר יראה חוקר אורה או אשר אל יריו ולעזרו ישו האסם היה חרפת אדם וכאי מלך, וכל עוד יגדלו לאדם נחם ונאמץ עד אשר לא יוכל כואו, ולא כחן לו עת לחצו, גם לא האזלו לו כרסה כען האמן חזק מועט וישים אחרים בה יוכל להאזיל מאזי ירבה להעז, ואז כשה בצרו ובכספה כפאו להאזיל לו פועלו נחקרת הצריח לא ינחט, רבנו רנו וכדו ופזח ופז ספיד חסיד סכני חסת הפזיק אחר בוק להאדח עם אד ואנריו רענורא, ולכן כחאזיו עליו שבט נראם כל חלום כחם סכר, האללים חסת האמן ועצמו.

[לד]

[illegible]

אִישִׁים, אִישׁ שְׂכִינֹת וַיֵּאָכֵל בָּאֵרֶץ כֹּאֵן אֶרֶץ, חֲדָר עֲלִיִּים * כְּדֹנֵר כִּיִּים, וַהֲוֵאֵל בְּחִסְתּוֹ הַבְּשִׁיל וְהַגְּבִיחָה עֵלֶךְ כֹּאֵן שְׂכִינֹת וְחֵלִי סֶלֶךְ נִעַם וְשִׁכָּה מִדֵּי הַיָּם וְחֵלִי מִשְׁלֹחַי מִשְׁכָּה, שְׁעֵל כִּפְּזוֹ יִרְחֵל וְיִשְׁנֵעַ, וְנִדְעָתוֹ הַלִּיךְ אֶכֶד בְּאֵן שִׁנִּי, וְזֹרֹת רִנּוֹת הוּא יִסְגֹּל.

[לה]

עוד הגל היה ועדה העליונה, שית ילכו האיש ההוא גזרה גדולה, כל ימי סטורו הרעים ולא יסמח ולא יראה טובה, חק ימים בסומה, ועם כל שהגדילו הזמן לרעה אל יאמר הן אני עין יבש.

[לו]

כי נחמתי ילד עמי, ונשלח יונת ריחוק, וילד בטנה לידו, וישעמו לדור דורתי, אין חקר נאחז עולם אשר יתן לו ד' עש שם חכארת נביאיו ונחשתיאיו, ונחן אע לווער לזדקק ולחם לאוכל.

[לז]

ואתם קרנו הנה בני עוננה, אשר אל פעונכים ואל קוסמים קסמים חששו, אע פאך נכאפסים, ומאז אחרי ההלל, ואחרי לת יעיל ולא יבאר, על פי חששנו בחשונות וטע חששנו כשכור, על פי חרדונו מה דונר כנלה, ואחרינו לאן; פדנרת גדולות, הלא חתם ינדי פשע פחשעי פשעים, אע אקר חשקרו דברי אקים חיים, אקן חשקא ותעב חחעבו עולה על נחמי עב להבין ולהשכיל, והירא אח דנר ד' חכיו, ובפסום טהם חריפו קרן, וחתם בעיפי השלעים חשנו ימים רבים, וחלק טשקן חד האקן לכלב נהגדלו בחלקו נתל חלקכם, חלק בחלק מחבלו הם אדמת האבנים על ראשי ההרים. כשעירים שעירים ירקקון, ובגנורים ירושן, כאנשי של חשה יעלו חושה בחשה וכעם, ינאו כנגד לגטנ לז טבני פים גנונים יסחקו, ועליהם יסמיקו ויעריפו כוד, והליח לא נחשת החכמה, ואכלו ארסות החטנות כשער היקן, ביום כוסה, יום חשך ואמלה, עננה חשע וידה, ועלה כאז, ומעל לזכור, כי הגדל לעזאז.

[לז]

מה אדוני והוא עשה, ומה אשדוק כי כן חפץ וגו', אצל אדני באויטו ומה שידענו שיהי, שובל לזק ואהוב רע, שובל באסר וטחור בקר, איוח נבטל וסדחיק סססה, למה ינע לרק ? וזה לוקח שכלי חססה ודעה והסן שובל לה, למה לי חיס ?

[לט]

וארר שראית ששם אחר האקים טהו להיות זר, והוא ילך בדרך עקלתא
 כאשר הוא עושה היום הזה, ושד ידו נטו' לטחוט סדין מי שיל-
 עיניו למחוס נפחוס החכמה [**] ופי שלא ראה ולא ידע ערכה יעלה על
 סרועי שזה ההנחוח] הנה אכתבו נקדש הזרירים נכח, אחרי שיענו להשי
 תועלתה בקד' אם היא הגל ודעית דוח; כחז יפה, ונרביט חכמלנה
 ואזע ד' על פי נגלה אדועיזו חכמנה, כי כל עד יוסיכו בדיח שכלי
 לטחוט כח לקוח אח סבר החורה, עד יוסיף הפן על תחילתו שש, ואחש
 על כחזי אשעה נה איתמה יחד.

(ההסך ינא נצטתבים הבאים ל"ה.)

(*) יתכן שהיה כי יבואו הם (עבדי ה') בינא ולמד מלפניו ויטן ויבאם חז' סתא חז' לא העצבים (תלמיד) ויטין בבאר הסודים לרד"ק שהם עצב הם ומה העצב נקראו נאזי ע"ו ועצבים וכו' המעורק.

(**) הפסל האלה האמתיים בשאר זה האם כעצבים פלגין הפלגין מהו סודי אשר. ה"ל.